

מדור הבחינות

שאלון סגור

מינהל הסטודנטים

מספר הקורס: 99-110-02

תאריך בחינה: 18/9/11

מס' מח': 49
 שנת: תשע"א סמסטר: 2 מועד: 2 מטלה: 1
 קורס: 99 110 02 דיני נזיקין

המחברת נבדקה ביום: _____

הציון: 96

חתימת המרצה: _____

מס' סידורי _____ מתוך _____ מחברות

הוראות לנבחן

- עליך להבחן בחדל בו הנך רשום.
- הנח ליד המשינה בבחינה את הפציון האישיים כגון: תיקים, ספרים, מחברות, מכשירים סלולריים, קלמרים וכו'.
- אסור להחזיק בהישג יד חומר הקשור לבחינה/לקורס אלא אם הותר הדבר בכתב על ידי המרצה ורק בהתאם למותר.
- מסור למשינה/ה על הבחינה תעודת זהות וכרטיס נבחן חתום ותקף לסמסטר בו מתקיימת הבחינה.
- היציאה לשירותים במהלך הבחינה אסורה בהתלט. נשים בהריון ונבחנים באישור מתאים רשאים לבקש מהמשינה/ה לצאת היציאה בליווי המשינה/ה ובהתאם לנהלי האוניברסיטה.
- נבחן היוצא ללא רשות מחברתו תפסל ותועבר לוועדת משמעת.
- יש להישמע להוראות המשינה/ה. אין לעזוב את הדר הבחינה ללא קבלת רשות. חל איסור מוחלט לכנות לנבחים אחרים בכל עניין ודבר: בכל עניין פנה למשינה/ה.
- בתחילת הבחינה מלא את פרטיך האישיים ע"ג המחברת. תלמיד שקיבל לידיו שאלון ואין ברצונו להיבחן, חייב להסתין 1/2 שעה בכיתה מתחילת

278/372

ועדת המשמעת מזהירה!

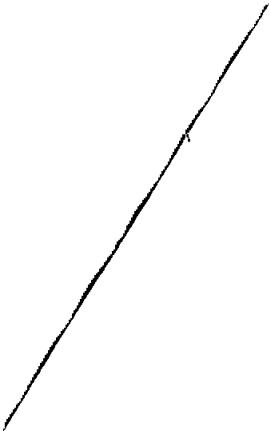
נבחן שיימצאו ברשותו חומרי עזר אסורים או ייתפס בהעתקה, יענש בחומרה עד כדי הרחקתו מהאוניברסיטה.

שנה"ל תשע"א סמסטר ב' מועד ג'
 מס' קורס 99-110-02
 מחלקה מסל תאריך 18/9/11
 המרצה ד"ר בני מילר
 מבחן חלק (אם הבחינה כשני חלקים) _____

הוראות לנבחן בנושא סריקה:

אין לכתוב במחברת בעפרון. יש לכתוב בעט בצבע כחול כהה או שחור בלבד. אין להשתמש בנוזל מחיקה (סיפקס). אין לכתוב בשוליים משני צידי הדף. מחברת בכתב מרושל משפיעה על תוצאות הסריקה.

לבן השוליים יחתכו לפני הסריקה. לכן, חל איסור מוחלט לכתוב כאן.

2.

שאלון סגור

מס' מחברת

הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, שנה א, תשע"א

מבחן בדיני נזיקין – מס' קורס 99110 – מועד ב

המרצה: ד"ר בני שמואלי; המתרגל: עדן כהן

הנחיות:

ועדת המשמעת מזהירה!
נבחן שימצאו ברשותו חומרי עזר אסורים או יתפס בהעתקה יענש בחומרה עד כדי הרחקתו מהאוניברסיטה.

- משך הבחינה שעתיים וחצי.
- כל חומר עזר אסור בשימוש. קובץ חקיקה וסילבוס מעודכן מצורפים לטופס זה.
- חשוב מאוד: קראו היטב כל שאלה על כל חלקיה בטרם התחלתם לענות עליה.
- יש לענות על השאלות על גבי טופס זה, לנמק (גם כשלא כתוב במפורש לעשות כן), להניח התייחסות חילונית ולהשתמש באסמכתאות במקום שהדבר נדרש. יש להקפיד לא לחרוג מהשורות המסומנות לכל תשובה ולא להוסיף שורות-ביניים. כל חריגה לא תיבדק. מובן שאין חובה לנצל את כל השורות בכל שאלה.
- כאשר שאלת משנה כוללת כמה חלקים, יש לענות על כל חלק בנפרד.
- סך כל הנקודות המצטברות של השאלות עולה על 100, כדי לשמש מעין "מגן". מובן שלא ניתן לקבל בקורס יותר מ-100.

בהצלחה!

שאלה מס' 1 (53 נקודות)

יאיר, חייל בדרגת טוראי, נתקל במודעה בלוח המודעות של חדר האוכל בבסיס. לשון המודעה היה כדלקמן:

צה"ל זקוק לכם!
חייל/ת יקר/ה!
הגך מוזמנת/ להשתתף בניסוי מטעם חיל הרפואה, בבחינת תרופה ניסיונית לטיפול חדשני באלרגיה. הניסוי אינו מסוכן ויתגמל את משתתפיו בפרס כספי פרטים נוספים במרפאת הבסיס.

תקופה
הפרס
אלרגיה
כיצד תואר
הניסוי

הניסוי
אסמכתאות
השתתפות
פרס
מסוכן
משתתפיו

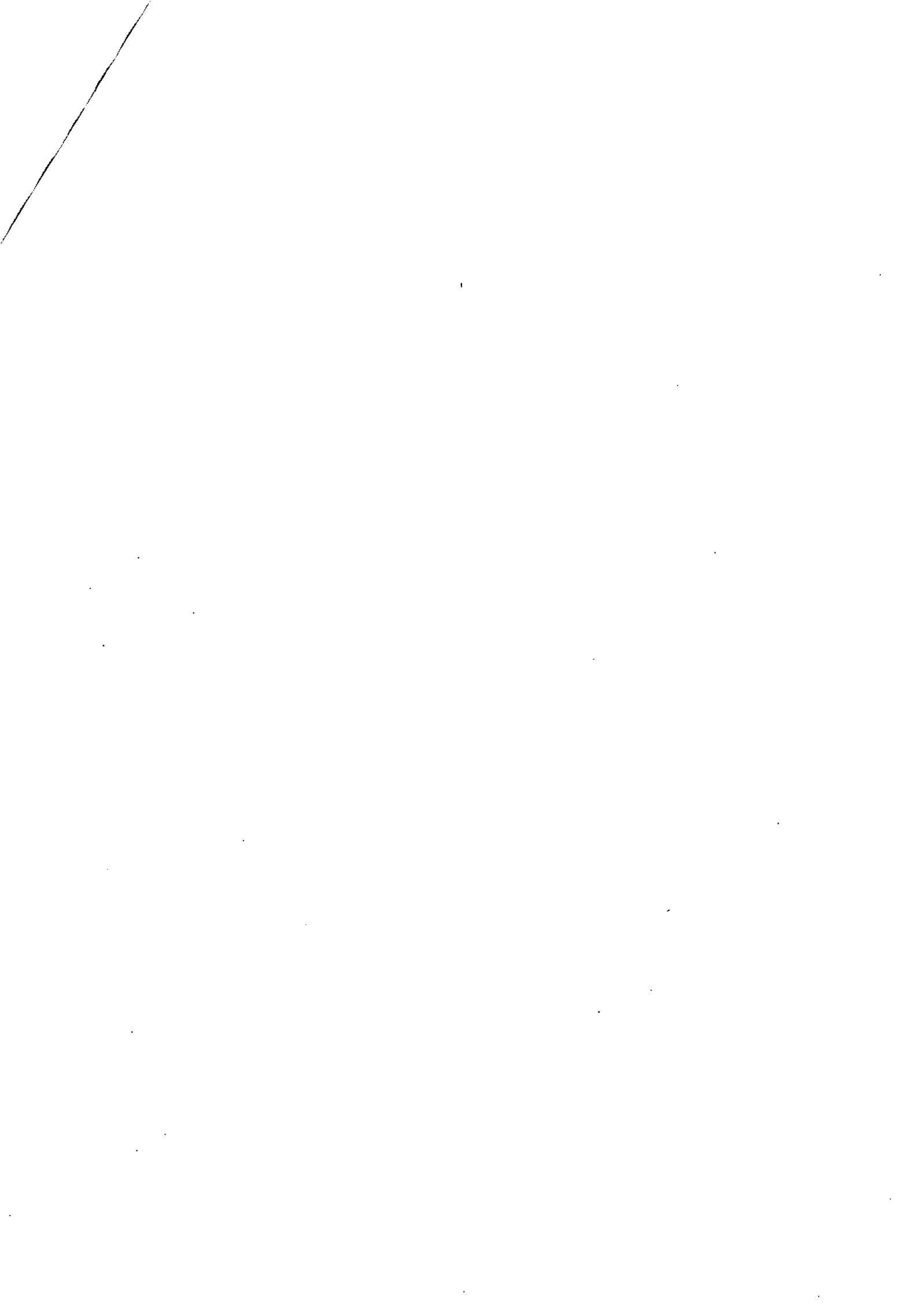
בארוחת הצהריים, הניסוי הפך לשיחת היום. יאיר, שחשש מסיכונים מיותרים, בישר לחבריו כי לא ייקח חלק בניסוי. וגם מפקדיו, שסברו כי השתתפותו חשובה מבחינה לאומית, התלו לחוץ עליו. "בוא תהיה ציוני", "כולם עושים את זה", "אין ממה לחשוש, אם זה היה מסוכן לא היו מפרסמים זאת". לאחר הפצרות חוזרות ונשנות, נאות יאיר להשתתף בניסוי הרפואי. כשהגיע למרפאה, מיד ששו האחיות להחתימו על טופס הסכמה לניסוי. לאחר הסבר הטופס בנוגע להשלכות הניסוי, הוחתם יאיר על הטופס והחל בהכנות לניסוי. בהיותו מטושטש מזריקת ההרדמה, ניסה יאיר לשאול את אחת האחיות לגבי תרופה מסוימת אשר אסור לו להשתמש בה, ככל הידוע לו. האחיות לא הספיקה להבין את דבריו. כשהתעורר יאיר, הוא הבחין שהוא אינו במרפאה בה הורדם ומסביבו עמדו בני משפחתו בפנים מודאגות. "יש לך מזל, בחור צעיר", פנה לעברו אחד הרופאים. "אם היו מביאים אותך כמה דקות מאוחר יותר, היינו עלולים לאבד אותך". הרופא הסביר לו כי שהה בתרדמת כמה ימים והובהל לבית חולים עקב סיבוך בניסוי שנערך לו בצבא. גופו לא עמד בניסוי ונגרם לו נזק בלתי הפיך למערכת הכבד. "כנראה שהיית אלרגי לאחת התרופות שקיבלת בניסוי", אמר לו הרופא. "להבא, זכור ליידע כל גורם טיפולי על רגישויותיך". עקב האירוע, נאלץ יאיר לעזוב את שירותו הצבאי מטעמים רפואיים. כעבור מספר ימים פנה למשרד עורכי דין על מנת לברר את זכויותיו המשפטיות.

א) ציינו את התובעים והנתבעים הפוטנציאליים ואת סוג האחריות של כל אחד (ישירה/שילוחית). (3 נקודות)

תובעים: יאיר, הורדים, משפחתו, הרופאים, הרפואה.
נתבעים: צה"ל, חיל הרפואה, המרפאה, האחיות, הרופאים, הרפואה.

ב) כתבו את פרשת התביעה ועילותיה השונות וכן את פרשת ההגנה. תנו דעתכם גם לסיכויי התביעה. (30 נקודות)

אסמכתאות: התפס את המודעה (ט' ע"ג). התגמל אפסוף הדין הרחיק.
נ' א"נ נזק לתוסת התקופה עלה מלמ לא נענה הסכמה לא זאת.
היבט לא באותה פרשה כי זו האסוף אכזב מלמ ולא עקרונות. למ זאת.

אין
הוא
הוא
הוא
הוא
הוא

האילו. יסודות העלה מחלוקת. למשל כחן - מתק"ה. בתפוחין - מתק"ס

וגד בבבן אהרן - אבן אהרן. מלך דמשכן שלא המטות

בגד - בבבן נכנס זה הי נ'ס"ה אזנין המטות. הוא מתן עצמו

בבב שט"ה הוא הסדר אשר נא כב די הסדר הוא ואל לחיות

כה אל מיד אצורה אשר הוא יש אשר אשר אשר אשר אשר

מסד דין בחי נ'ס"ה וריד ל'נ"ה אשר אשר אשר אשר אשר אשר

מתק"ס קל"ה. אשר מט"ס כי המטות אשר אשר אשר אשר אשר

אשר הוא אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

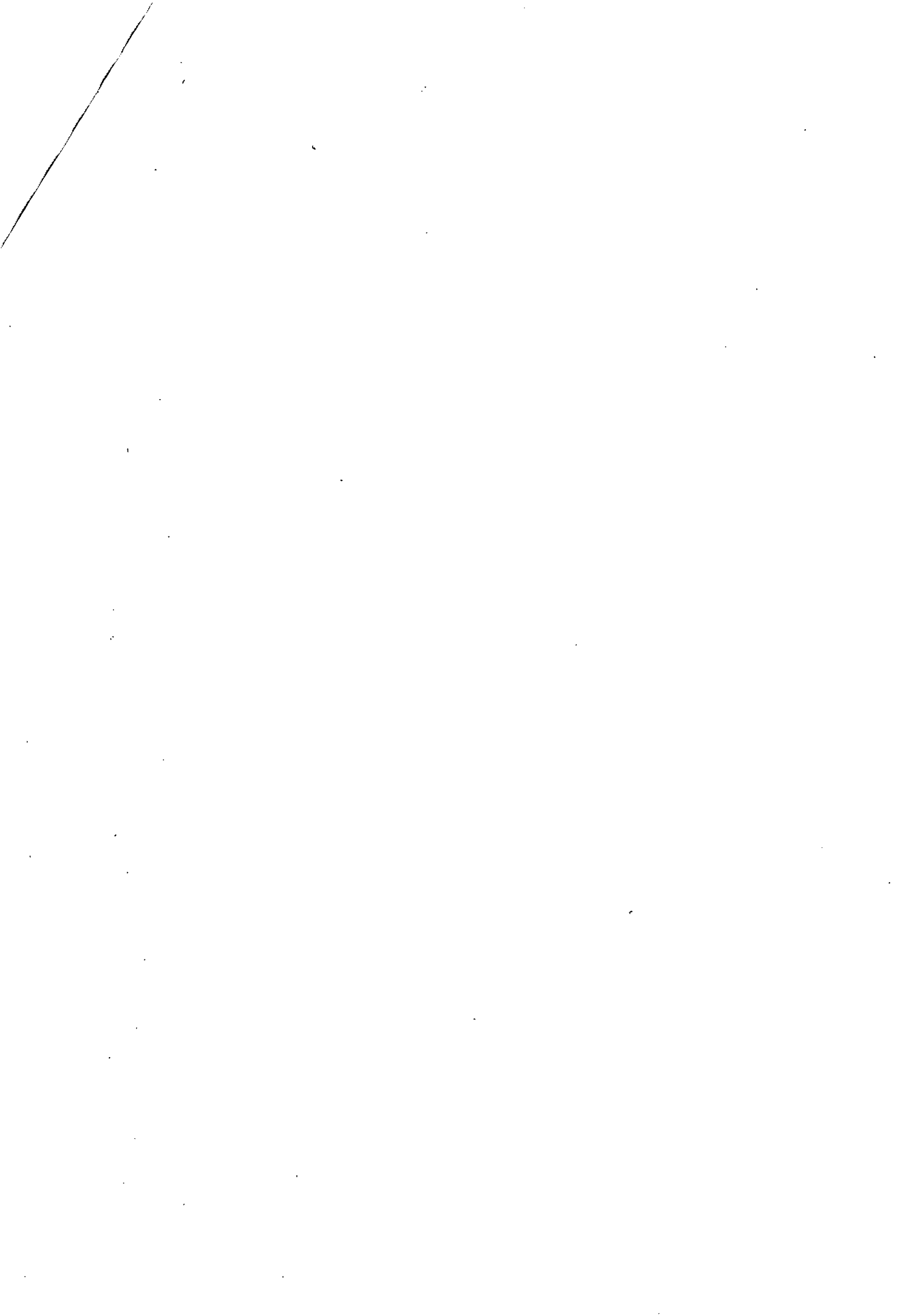
המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

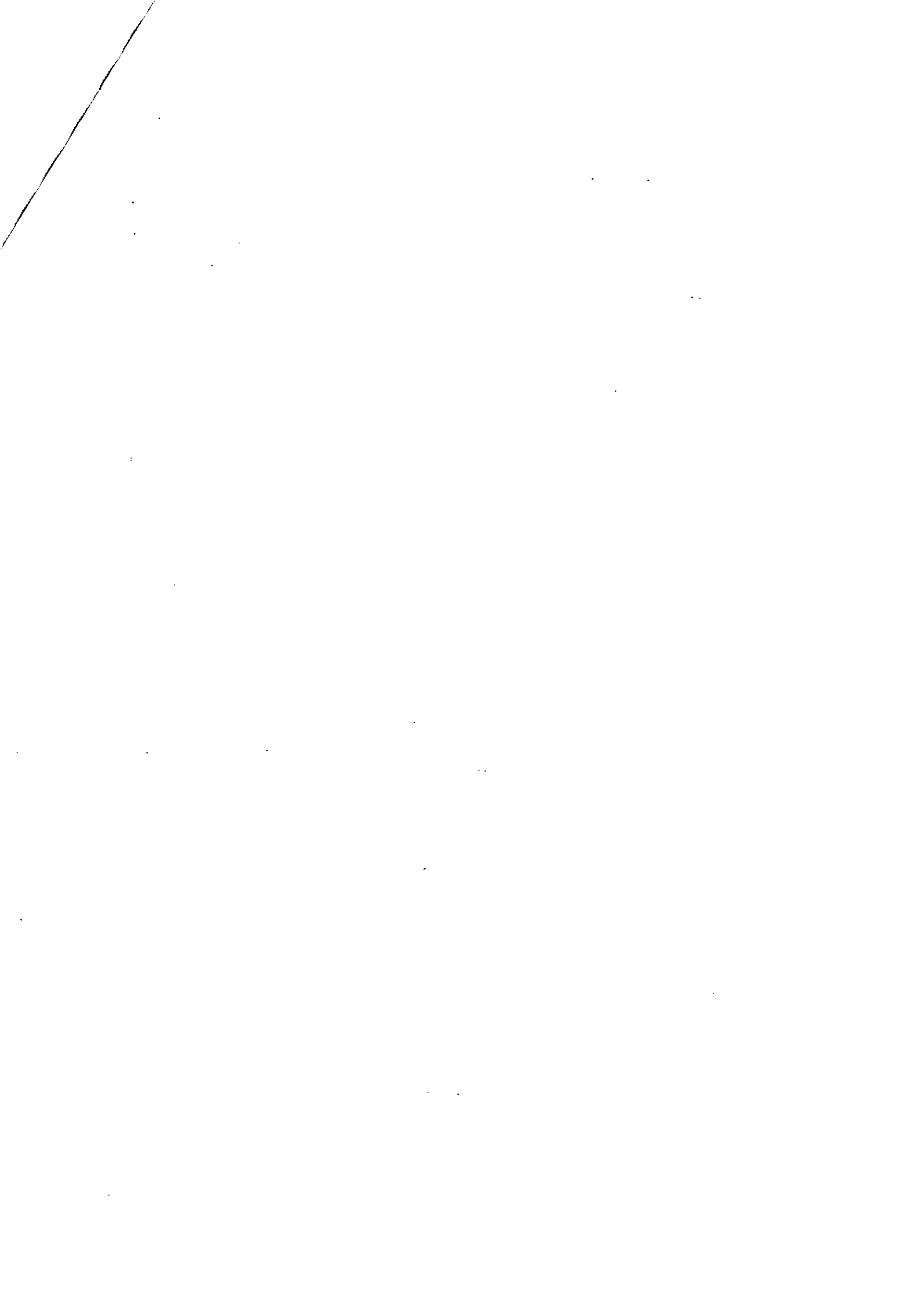
המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

המטות אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר אשר

אשר

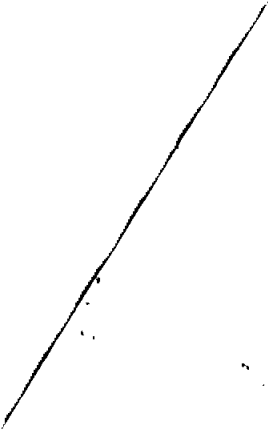

Handwritten text, possibly a name or title, located in the upper middle section of the page.

Handwritten text, possibly a date or a short note, located in the lower left section of the page.

Handwritten text, possibly a signature or initials, located on the right side of the page.

ד. שוד דרכים לפי פס"ד כהן נח (6 נק')

נפס' ו' נצ"ן מקרה ג'ו אצלג ליתוספ אל רכבך אלן צד"ן כ"ד גונס בזלל
 רפח מנסה ונמלה וחיותך נכף אל, נמלה וכן החילת אדם אפי
 חוק נמלה. אולם, אצרה דבר ד"בג' או ק"נל אל תסידים אהיל
 כ"י ה"אורס' ינ" נכנס אצור ד"מאלת האזור ב"ס' ו
 אכמ"ה. ומשם כן, א זל לחימס נכף אל, שכנסה נשד? אולם
 אן ילם אקל פ"צוי אפי דמ"ה

הרפאתה פנה בהאסק הרפיקו

סילבוס

שימו לב למיקודי הקריאה המצויים בכמה פסקי דין להלן:
מקורות השות מסומנים בכוכבית:

א. מבוא – יסודות האחריות הנוקית

1. מהי עוולה? יחסי שכנות וחובת זהירות; החובה להימנע מלהזיק; ההגדרה: מעשה עוולה, נזק וקשר סיבתי; עולות מסגרת ועולות פרטיקולאריות; הסעד המבוקש (פיצוי מול צו מניעה); שאלת היסוד הנפשי בדיני הנוקית

1. Donoghue v. Stevenson [1932] AC 562 – יחסי שכנות וחובת זהירות.
2. ע"פ 186/80 יערי נ' מ"י, פ"ד לה(1) 769. יחסי שכנות וחובת זהירות.
3. ע"א 243/83 עירית ירושלים נ' גורדון, פ"ד לט(1) 113. יחסי שכנות וחובת זהירות.
4. ע"א 558/84 כרמלי נ' מ"י, פ"ד מא(3) 757. הפרת חובה חקוקה מול כליאת שווא.

2. הגנות כלליות וספציפיות

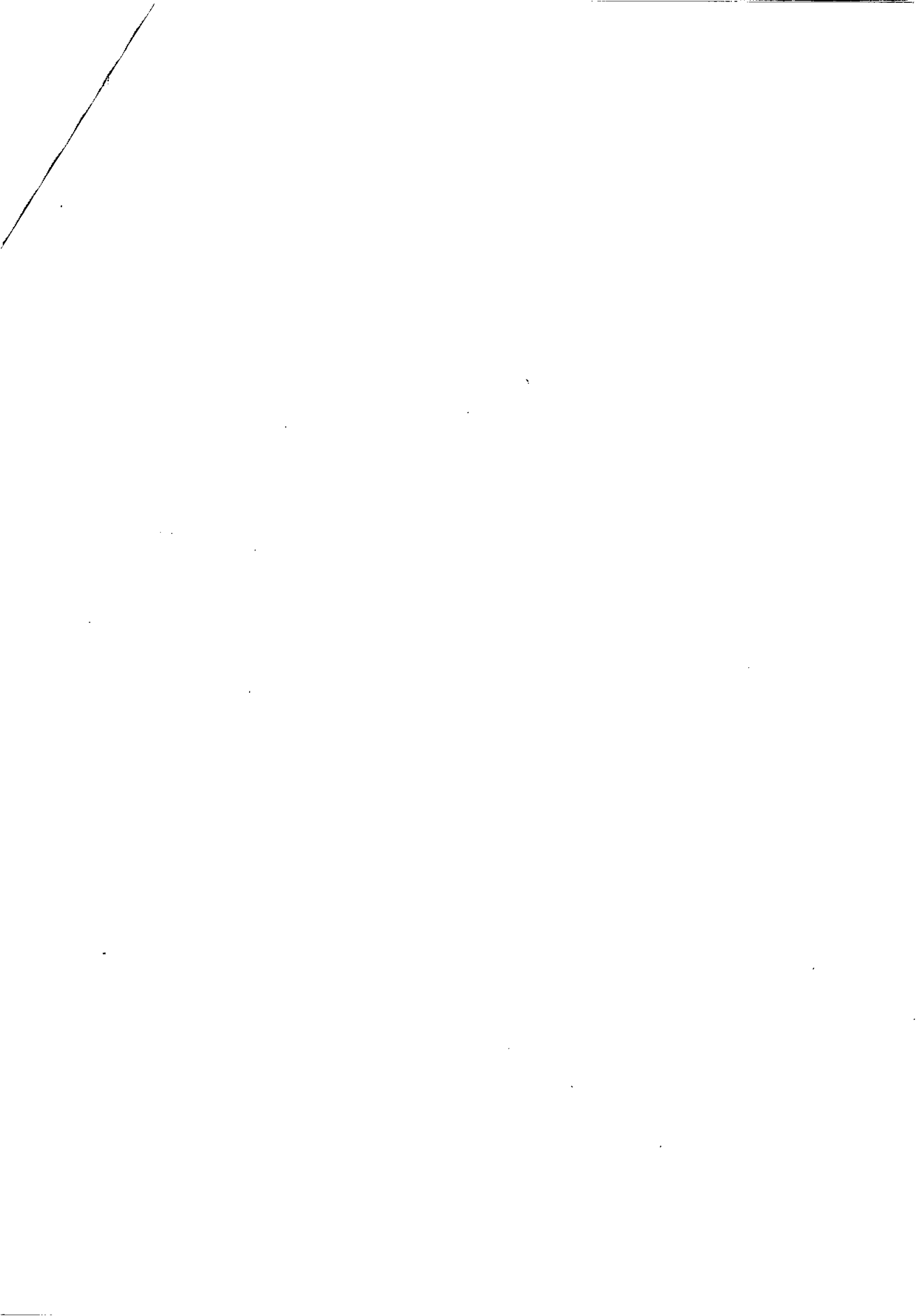
5. הגנה כללית: קעקוע יסודות העוולה.
6. הגנות כלליות: חסינויות שונות בפקודת הנוקית (נוסח חדש); שאלת אחריות ההורה לנוקי הילד; שאלת החסינות ללקוי בנפשו.
7. הגנה חלקית: אשם תורם, סעיף 68 לפקודת הנוקית.
8. הגנה חלקית: הקטנת נזק.
9. ע"א 320/87 גנז נ' אריה חברה לביטוח בע"מ, פ"ד מה(1) 743. האם קיימת הגנה ללקוי בנפשו?

3. הרחבת תובעים (נזק נפשי במעגל המשני, עיובון, תלויים) ונתבעים (מייצע, משדל, מסייע, שולח, מעביד וחברת ביטוח)

10. פקודת הנוקית (נוסח חדש)
11. ע"א 5/84 יחזקאל נ' אליהו חברה לביטוח בע"מ, פ"ד מה(3) 374. גיל התלות.
12. רע"א 444/87 אלסוחה נ' עיובון המנות דוד דהאן ז"ל, פ"ד מד(3) 397. פסי 8-1, 17-20 (עד לפני המילים "לא למותר להביא... וחזרה לקריאה במילים "בשני המצבים שתוארו...") ועד סוף פסק הדין. נזק נפשי למעגל המשני.

4. מהו נזק (גופני, נפשי וכספי-רפואי), נזק ראייתי, עולות ללא הוכחת נזק (תקיפה, לשון הרע, עולות מסחריות)

13. פקודת הנוקית (נוסח חדש), סעיף 23, עולות התקיפה – עוולה ללא הוכחת נזק.
14. חוק איסור לשון הרע התשכ"ה-1965, סעיפים 1, 7א – פיצוי ללא הוכחת נזק. אין צורך להתעמק בסעיפים, רק להכיר את העיקרון.
15. ע"א 518/82 זיצוב נ' כץ, פ"ד מנ(2) 85. הולדה בעוולה.
16. ע"א 243/83 עירית ירושלים נ' גורדון, פ"ד לט(1) 113. נזק נפשי מסוג של אובדן נוחות.

1. ע"א 2034/98 אמין נ' אמין, פ"ד נג' (5) 69 (פסק-הדין במחוזי הינו רשות אך מומלץ: ת"א (ת"א) 1916/88 אמין נ' אמין, תק-מח (2) 97 (330). הזנחה רגשית כלפי ילד.
18. אריאל פורת ואלכס שטיין "דוקטרינת הנוק הראייתית: ההצדקות לאימוצה ויישומה במצבים טיפוסיים של אי-ודאות בגרימת נזקים" עיוני משפט כא (תשנ"ח) 191.
19. ישראל גלעד "דוקטרינת הנוק הראייתית: האם הורם נטל השכנוע" משפטים ל (תשי"ס) 317.*
20. אריאל פורת ואלכס שטיין "דוקטרינת הנוק הראייתית: תגובה לביקורת" משפטים ל (תשי"ס) 349.*
5. **ראש נזק ממוני מסוג אובדן השתכרות: הערכת השתכרות לעתיד, נכות תפקודית מול רפואית ושנים אבודות; הטבת נזקי גוף; הגבלת הפיצוי בגין אובדן השתכרות**
21. ע"א 237/80 ברששת נ' האשפש, פ"ד לו(1) 281. – השתכרות בפועל או כושר השתכרות;
22. ע"א 644,591/80 חיו ואחי נ' ונטורה ואחי, פ"ד לח(4) 393. הערכת השתכרות לעתיד במקרה של החלפת עבודות.
23. ע"א 711,703,702/87 רע"א 733/87 מדינת ישראל נ' גען כהן ואחי, פ"ד מח(2) 705. לעניין ראשי הנוק בלבד, פסי': 1-2, 13-17, 20-23, 33-סוף. הערכת השתכרות לעתיד של ילד הגדל בסביבה סוציו אקונומית גבוהה.
24. ע"א 10064/02 מגדל נ' אבו חנא, תק-על 2005 (3) 3932 (2005). פסי': 1-12 (עד לפני המילים "בראשית הדרך", 13-14, 28-34, 35 (מהמילים "ילכל ילד וילדה")) - 42, 45-סוף. הערכת השתכרות לעתיד של ילד הגדל בסביבה סוציו אקונומית נמוכה.
25. (Saul) 235-244 FOUNDATION OF TORT LAW *Leslie Bender, A Lawyer's Primer on Feminist Theory and Tort*, in (Levmore ed., 1994)
26. ע"א 550/01, 140/00 עיזבון המנוח אטינגר ז"ל נ' החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בע"מ, פ"ד נח(4) 486 (2005). פסי' 1 (המתחילה בעמ' 18) - 14, 16 (עד לפני המילים "ברוח זו נפסק..."), 31-17, 35, 48 (עד לפני המילים "דוגמה בולטת"), 50-52, 62 – סוף (אפשר לדלג על הדיון במשפט הזר בנושא הפיצויים העונשיים). פיצויים בגין שנים אבודות.
27. חוק לתיקון דיני הניזקין (הטבת נזקי גוף), תשכ"ד-1964, רק מה שנלמד בכיתה על החוק.
28. חוק האחריות למוצרים פגומים, תשי"ס-1980. סעיף 5(א) – הגבלה על הפיצויים.
29. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975. סעיף 4(א) – הגבלה על הפיצויים.
6. **ראש נזק ממוני מסוג הוצאות: מוסד או בית?**
30. ע"א 283/89 עיריית חיפה נ' מוסקוביץ, פ"ד מז(2) 718.*
31. ע"א 2934/93 סרוקה נ' הבאבו, פ"ד נו(1) 675.
7. **נזק לא ממוני מסוג כאב וסבל. הכולל גם צער נפשי; הגבלת הפיצוי בגין נזק לא ממוני מסוג כאב וסבל**
32. תמ"ש (י-ם) 19270/03 כ.ש. נ"כ.פ. (טרם פורסם, 21.12.2004). – פיצוי נזיקי בגין נזק נפשי למסורבות גט.
33. ע"א 11152/04, 11313/04 פלוני נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ, לא פורסם (16.10.2006). – פיצוי עבור קבלת שירותי ליווי.
34. חוק האחריות למוצרים פגומים, תשי"ס-1980, סעיף 5(ב) – הגבלה על הפיצויים.
35. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, סעיף 4(א) – הגבלה על הפיצויים.
36. תקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חישוב פיצויים בשל נזק שאינו נזק ממון), התשל"ו-1976. אין צורך להכיר את פרטי התקנות אלא רק את העובדה שיש בהן תקרה על נזק לא ממוני.
8. **נזק לא ממוני מסוג אובדן הנאות חיים**
37. ע"א 773/81 עיזבון פרוליד ז"ל נ' מ"י, פ"ד לו(4) 816.
9. **נזק לא ממוני מסוג קיצור תוחלת חיים**
38. ע"א 15/61 שער נ' חסן, פ"ד כ(2) 455.
10. **ראש נזק של פגיעה באוטונומיה**
39. ע"א 2781/93 דעקה נ' בית החולים "כרמלי", חיפה, פ"ד נג(4) 526. השופטת ביניש: פסי' 1 (המתחילה בעמ' 13) – 7, 12-16. השופט אור: 24-26, 28-26. השופטת שטרסברג-כהן: 27-30, 32-35, 37-52.
11. **סוגי הפיצויים: תשלומים עיתיים מול חד-פעמיים; פיצויים תכופים; פיצויים עונשיים**
40. ע"א 550/01, 140/00 עיזבון המנוח אטינגר ז"ל נ' החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בע"מ, פ"ד נח(4) 486 (2005) – החלק הדין בפיצויים עונשיים בלבד, בפסי' 73-80.
41. רע"א 9670/07 פלונית נ' פלוני (טרם פורסם, 6.7.09). פיצויים עונשיים למי שהורשע בפלילים.
42. * 1513 S Ct 123, 538 US 408, 155 L Ed 2d 585, 2003 State Farm v. Campbell.
43. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, סעיף 6 – פיצויים עיתיים. אין צורך להתעמק אלא רק להכיר את האפשרות לפסוק פיצויים עיתיים בבלתי"ד.
44. תקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תשלומים עיתיים), תשל"ח (אין צורך להכיר את פרטי התקנות אלא רק את ההסדר הכללי שבהן – תשלומים עיתיים).
45. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, סעיף 5 – תשלומים תכופים. אין צורך להתעמק אלא רק להכיר את האפשרות לפסוק פיצויים תכופים בבלתי"ד.
12. **מהו קשר סיבתי? אי וודאות וסיבתיות עמומה (הגברת סיכון ופגיעה בסיכוי) – לא ה"כמה" אלא ה"אם בכלל"**
46. פקודת הניזקין [נוסח חדש], סעיף 264(2).
47. דיני 15/88 מלך נ' קורנהויזר, פ"ד מד(2) 89. מקרה הכלבים.
48. ע"א 7375/02 בייח כרמל חיפה ואחי נ' מלול, פ"ד ס(1) 11 (2005). הגברת סיכון בלידה.
49. דני"א 5707/04 מדינת ישראל נ' קרישוב, תק-על 05 (1) 97 (2005). חשיפה לאסבסט.
50. 664 P. 2d 474 (Wash. 1983) *Herskovitz v. Group Health Co-op*. אובדן סיכויי החלמה.
51. 33 Cal.2d 80, 199 P.2d 1 (1948) *Summers v. Tice*. מקרה הציידים.
13. **דיני הניזקין מול מערכות דינים אחרות: דיני עונשין, דיני החוזים, דיני עשיית עושר ולא במשפט**
52. חוק העונשין התשל"ז-1977, סעיף 77 – פיצוי במסגרת החליף הפלילי.
53. פקודת הראיות [נוסח חדש], סעיף 42(א) – תביעה נזיקית בעקבות הרשעה פלילית.
54. פקודת הניזקין [נוסח חדש], סעיף 62 – עולת גרם הפרת חוזה.
55. חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973, סעיף 61(ב) – תום לב כעיקרון כללי לא רק בדיני חוזים.

ג. שטרי אחריות: אשם, אשם ואשם תורם, אחריות מוחלטת, אחריות מוגברת, השוקל הטוב

56. חוק האחריות למוצרים פגומים, תשי"ח-1980.
 57. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975.
 58. סעיפים 41-44 ג לפקודת הניזקין [נוסח חדש]. – היוזק ע"י כלב.
ג. מטרת דיני הניזקין
 59. ע"א 44/76 אתא חברה לטקסטיל בע"מ נ"י שורץ, פ"ד ל (3) 785. מטרה ליחיד, הרתעה כלכלית.
 60. ע"א 5604/94 חמד נ"י מדינת ישראל, פ"ד נח(2) 498 (2004). צדק מתקן, מבחן איוון האינטרסים ונוסחת לרנד הנד.
 61. ע"א 10064/02 מגדל נ"י אבו חנא, תק-על 3932 (3) 2005. צדק מחלק. הערכת השתכרות לעתיד של ילד הגדל בסביבה סוציו אקונומית נמוכה.
 62. עמוס הרמן מבוא לדיני ניזקין 3-12 (2006).
 63. בנימין שמואלי "קליעה למטרה": הצעת תפיסה פלורליסטית חדשה לדיני הניזקין המודרניים" משפטים 233 (2009).

ד. רשלנות

64. סעיפים 35-36, 41, 64, 68 לפקודת הניזקין [נוסח חדש]. לסעיפים נוספים, כלליים, ראו בחקיקה המצורפת.
 65. ע"א 145/80 ועקרון נ"י המועצה המקומית, בית שמש, פ"ד לו (1) 113. יסודות עולת הרשלנות. הפרת חובה תקוקה והיחס בינה לבין רשלנות.
 66. ע"פ 186/80 יערי נ"י מ"י, פ"ד לה(1) 769. יסודות עולת הרשלנות.
 67. ע"א 576/81 בן-שמעון נ"י ברדה, פ"ד לח(3) 1. גורם זר מתערב, מבחן הצפיות.
 68. ע"א 243/83 עיריית ירושלים נ"י גורדון, פ"ד לט(1) 113. רשלנות של רשויות מקומיות, יסודות עולת הרשלנות.
 69. רע"א 444/87 אלסוחה נ"י עיזבון המנוח דוד דהאן ז"ל, פ"ד מד(3) 397. פיצוי לניזוק בנוק נפשי שנמצא במעגל הנפגעים הנשני.
 70. אריאל פורת "עולת הרשלנות על-פי פסיקתו של בית-המשפט העליון מנקודת-מבט תיאורטית" ספר השנה של המשפט בישראל (תשנ"ג-תשנ"ה), א' רוזן צבי עורך) 373.

ה. רשלנות רפואית

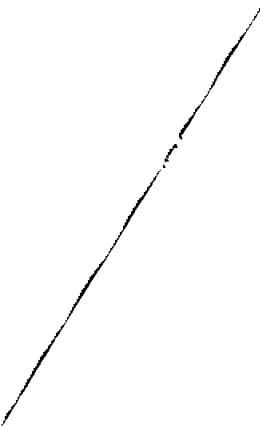
71. חוק זכויות החולה התשנ"ו-1996.
 72. ד"נ 25/66 ד"ר בר חי נ"י שטיינר, פ"ד כ(4) 327. חובת הגילוי והסכמה מדעת לטיפול רפואי.
 73. ע"א 347/72 שהלא נ"י בן-שבת, פ"ד כז(1) 815 * תקיפה רגילה.
 74. ע"א 612/78 פאר נ"י קופר, פ"ד לה(1) 720. תקיפה רפואית.
 75. ע"פ 480/85 קורטאם נ"י מ"י, פ"ד מ(3) 673. טיפול רפואי ללא הסכמה החולה.
 76. ע"א 323/89 קוהרי נ"י מ"י, פ"ד מה(2) 142. טיפול רפואי ללא הסכמה החולה.
 77. ע"א 3108/91 רייבי נ"י וייגל, פ"ד מז(2) 497. טיפול רפואי ללא הסכמה החולה, תקיפה.
 78. ע"א 2781/93 דעקה נ"י בית החולים "כרמל", חיפה, פ"ד נג(4) 526. טיפול רפואי ללא הסכמה החולה, תקיפה, פגיעה באוטונומיה.

ו. סיבתיות, ריחוק נזק וריבוי מעוולים - כולל פיצוי בגין פגיעה בסיכוי והגברת סיכון ונזק ראייתי

79. פקודת הניזקין, סעיפים 11, 64-70, 76, 83-85.
 80. ד"נ 12/63 לאון נ"י רינגר, פ"ד יח(4) 701. עקרון הגולגולת הדקה.
 81. ע"א 350/77 כיתן בע"מ נ"י וייס, פ"ד לג(2) 785. ניתוק קשר סיבתי ע"י גורם מתערב זר.
 82. ע"א 6649/96 הסתדרות מדיצינית הדסה נ"י גלעד, פ"ד נג(3) 529. ניתוק קשר סיבתי עובדתי ע"י גורם מתערב זר.
 83. ע"א 576/81 בן-שמעון נ"י ברדה, פ"ד לח(3) 1. מתי לא צריך לצפות. עקרון ריחוק הנזק.
 84. ע"א 231/84 קופת חולים של ההסתדרות נ"י פאתח, פ"ד מב(3) 312. פיצוי בגין אבדן סיכויי החלמה.
 85. ד"נ 15/88 מלך נ"י קורנהויזר, פ"ד מד(2) 89. מעוולים יחד.
 86. ע"א 248/86 עיזבון לילי חנשוילי ז"ל נ"י רותם חברה לביטוח בע"מ, פ"ד מה(2) 529. עמ' 536-542 (עד לפני המילים "שאלה זו ממש עוסק פסק הדין של בית הלורדיס"), המשך קריאה החל מעמ' 547 במילים "ג. בפסיקה שלנו התעוררה" – 551 (במילים "על-פי דרך מחשבה דומה"), 556 (מהמילים "להבדיל מעניין Baker") – 561. עקרון בליעת הנזק.
 87. דניא 7794/98 משה נ"י קליפורד, נו(4) 721. אסכולת הרופאים, מבחן הרופא הסביר.
 88. ע"א 6643/95 יהונתן כהן נ"י קופת חולים של ההסתדרות הכללית, פ"ד נג(2) 680. * הגברת סיכון.
 89. דניא 6714/02 קופיית של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל נ"י ש"י שמעון מרדכי, טרם פורסם. * סיבתיות עמומה.
 90. ע"א 7469/03 המרכז הרפואי שערי צדק נ"י זכריה כהן, טרם פורסם. * הגברת סיכון.
 91. דניא 4693/05 בייח כרמל – חיפה נ"י מלול, טרם פורסם (29.8.2010), החלקים המסומנים בתוך פסק-הדין באתר (השופט ריבלין – פסי 35-1, 45-44, 55; השופטת נאור – פסי 3-1, 8-7, 13-10, 21-15, 28-24, 37-30, 45-39, 52-47, 70-54, 87-80, 91-89, 98-94, 107-100, 118-117, 11, 117-120, 124-128, 136, 139; השופט גיוראן – פסי 9-1, 12, 20-14, 23; השופטת ביניש – כל פסק-דינה; השופטת ארבל – פסי 1, 7-5; השופטת פרוקציה – כל פסק-דינה; השופט גרוניס – כל פסק-דינו). סיבתיות עמומה, הגברת סיכון ופגיעה בסיכוי
 92. אריאל פורת ואלכס שטיין "דוקטרינת הנזק הראייתי: הצדקות לאימוצה ויישומה במצבים טיפוסיים של אי-ודאות בגרימת נזקים עיוני משפט כא (תשנ"ח) 191.
 93. אריאל פורת "פיצוי בגין יצירת סיכון ופגיעה בסיכוי" עיוני משפט כא (תש"ס) 605.
 94. קמיל פוקס, בנימין שמואלי ורון שפירא "פיצוי בגין פגיעה בסיכוי במקרים של חוסר ודאות בדבר פגיעה עולתית באינטרס" עיוני משפט כז (תשס"ג) 323.
 95. בנימין שמואלי, רון שפירא וקמיל פוקס "הסיבתיות העמומה" – עמומה מדי: על הגברת סיכון, מאזן הסתברויות והערכה כללית המבוססת על צדק" מחקרי משפט כג 855 (2007).

ז. הסדר הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים

96. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975.
 97. ע"א 239/81 לסרי נ"י ציון חבי לביטוח, פ"ד מב(3) 705. שימוש ברכב – קשר סיבתי.
 98. ע"א 554/89 מ"י נ"י אלראחב, פ"ד מה(2) 338. תיקון דרך כשימוש ברכב, קשר סיבתי.
 99. ע"א 6000/93 עזבון קואסמה נ"י ריב, פ"ד נז(3) 661. שימוש ברכב, ניצול הכוח המכני של הרכב.
 100. ע"א 4469/95 דראושה נ"י אררט חבי לביטוח בע"מ, פ"ד נז(3) 475. שימוש ברכב, טעינתו ומבחן הסיכון.
 101. רע"א 8061/95 עוזר נ"י אררט חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נז(3) 532. שימוש ברכב, ניצול הכוח המכני של הרכב.
 102. ע"א 8548/96 פדידה נ"י סחר חברה ישראלית לביטוח בע"מ, פ"ד טא(3) 825. מהו שימוש ברכב למטרות תחבורה.
 103. רע"א 3534/97 אטליס נ"י ישראל, פ"ד נג(4) 780. מה לא נכלל בהגדרת "רכב מנועי".
 104. ע"א 3956/97 חבי הביטוח הלאומית בע"מ נ"י סולימאן מוחמד, פ"ד נו(6) 821. תיקון דרך כשימוש ברכב.
 105. רע"א 7509/98 כהן נ"י הפניקס, פ"ד נד(1) 150. משחק ילדים כשימוש ברכב מנועי.
 106. ע"א 2199/99 עיזבון המנוח לזר ז"ל נ"י רשות הנמלים והרכבות, פ"ד נו(1) 938. התאבדות כמעשה מכוון.
 107. ד"נ 4015/99 רותם חברה לביטוח בע"מ נ"י מזאוני, פ"ד נז(3) 145. הרכב כוירה להתרחשות הנזק.

חקיקה

פקודת הניזקין [נוסח חדש]

=====

2. הגדרות

בפקודה זו -

...

"נוזק" - אבדן חיים, אבדן נכס, נוחות, רווחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה;
 "נוזק ממנו" - הפסד או הוצאה ממשיים הניתנים לשומה בכסף ואפשר למסור עליהם פרטים;

...

4. מעשה של מה בכך

לא יראו בעוולה מעשה, שאילו היה חוזר ונשנה לא היה בו כדי ליצור תביעה לזכות נוגדת, ואדם בר-דעת ומזג כרגיל לא היה בא בנסיבות הנתונות בתלונה על כך.

5. הסתכנות מרצון

(א) בתובענה שהוגשה על עוולה תהא הגנה שהתובע ידע והעריך, או יש להניח שידע והעריך, את מצב הדברים שגרמו לנוזק וכי חשף עצמו או רכשו למצב זה מרצונו.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על תובענה שהוגשה על עוולה הנובעת מאי-מילוי חובה שהיתה מוטלת על הנתבע מכוח חיקוק.

(ג) ילד למטה מגיל שתיים עשרה לא ייחשב כמסוגל לדעת או להעריך את מצב הדברים שגרמו לנוזק או כמסוגל מרצונו לחשוף עצמו או רכשו למצב זה.

6. מעשה לפי חיקוק

בתובענה שהוגשה על עוולה, חוץ מרשלנות, תהא הגנה שהמעשה שמתלוננים עליו היה לפי הוראות חיקוק ובהתאם להן או שנעשה בתחום הרשאה חוקית או מתוך אמונה סבירה ובתום לב בקיומה של הרשאה חוקית; בסעיף זה, "מעשה" - לרבות מחדל.

7. הגדרות

בסעיפים 7א עד 17 -

"מעשה" - לרבות מחדל;

"עובד המדינה" - לרבות אורגן של המדינה וכל אדם הממלא מטעם המדינה תפקיד ציבורי על פי חיקוק, לרבות המשרתים בצבא ההגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות בתי הסוהר ובארגוני הביטחון האחרים של המדינה, ולמעט בעל חוזה כמשמעותו בסעיף 15; "עובד רשות ציבורית" -

לרבות אורגן של רשות ציבורית וכל אדם הממלא

מטעם הרשות הציבורית תפקיד ציבורי על פי חיקוק, ולמעט בעל חוזה כמשמעותו בסעיף 15;

"עובד ציבור" - עובד המדינה או עובד רשות ציבורית, לפי הענין;

"רשות ציבורית" - רשות מקומית, וכל תאגיד שהוקם בחוק המנוי בתוספת;

"תפקיד שלטוני" - תפקיד ציבורי על פי דין כמשמעותו בסעיף 15 (ד)2 לחוק-יסוד: השפיטה.

7א. חסינות עובד הציבור

(א) לא תוגש תובענה נגד עובד ציבור על מעשה שעשה תוך כדי מילוי תפקידו השלטוני כעובד ציבור, המקים אחריות בניזקין; הוראה זו לא תחול על מעשה כאמור שנעשה בידעין מתוך כוונה לגרום נזק או בשוויון נפש לאפשרות גרימתו במעשה כאמור.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מאחריותה של המדינה או של רשות ציבורית לפי סעיפים 13 ו-14 ולפי כל דין.

(ג) החסינות לפי סעיף זה תחול גם על מי שהיה עובד ציבור בעת ביצוע המעשה נושא התובענה.

...

8. רשות שופטת

אדם שהוא גופו בית משפט או בית דין או אחד מחבריהם, או שהוא ממלא כדן חובותיו של אדם כאמור, וכל אדם אחר המבצע פעולות שיפוט, לרבות בורר - לא תוגש נגדו תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו השיפוטי.

9. קטין

(א) לא תוגש תובענה נגד אדם על עוולה שעשה אותה בטרם מלאו לו שתיים עשרה שנים.

(ב) מי שלא מלאו לו שמונה עשרה שנים יכול לתבוע על עוולה, ובכפוף לסעיף קטן (א) - להיתבע עליה; אולם אין להגיש נגדו תובענה על עוולה הנובעת, במישרין או בעקיפין, מחוזה שעשה.

10. תאגיד

תאגיד לא ייפרע פיצויים בשל עוולה אלא אם גרמה לו נזק.

11. מעוולים יחד

היה כל אחד משני בני-אדם או יותר חבים לפי הוראות פקודה זו, על מעשה פלוני, והמעשה הוא עוולה, יהיו חבים יחד על אותו מעשה כמעוולים יחד וניתנים להיתבע עליה יחד ולחוד.

12. אחריות של משתף ומשדל

לענין פקודה זו, המשתף עצמו, מסייע, מייעץ או מפתה למעשה או למחדל, שנעשו או שעומדים להיעשות על ידי זולתו, או מצווה, מרשה או מאשרר אותם, יהא חב עליהם.

13. חבות מעביד

(א) לענין פקודה זו יהא מעביד חב על מעשה שעשה עובד שלו -

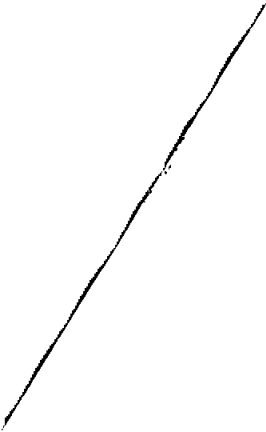
(1) אם הרשה או אישרר את המעשה;

(2) אם העובד עשה את המעשה תוך כדי עבודתו;

אולם -

(א) מעביד לא יהא חב על מעשה שעשה מי שאיננו מעובדיו, אלא אחד מעובדיו העביר לו תפקידו בלא הרשאתו המפורשת או המשתמעת של המעביד;

(ב) מי שהיה אנוס על פי דין להשתמש בשירותו של אדם שאין בחירתו מסורה לו, לא יהיה חב על מעשה שעשה האדם תוך כדי עבודתו זו.

היא מעשה כאילו נעשה תוך כדי עבודתו של עובד, אם עשהו כעובד וכשהוא מבצע את התפקידים הרגילים של עבודתו והכרוכים בה אף על פי שהו של העובד היה ביצוע לא נאות של מעשה שהרשה המעביד; ואולם לא יראו כן מעשה שעשה העובד למטרות של עצמו ולא לענין המעביד. לענין סעיף זה, מעשה - לרבות מחדל.

14. חבותו של השולח

לענין פקודה זו, המעסיק שולח, שאיננו עובדו, בעשיית מעשה או סוג של מעשים למענו, יהא חב על כל דבר שיעשה השלוח בביצוע אותו מעשה או סוג מעשים ועל הדרך שבה הוא מבצע אותם.

16. שמירת חבות

האמור בסעיפים 12, 14 ו-15 אינו גורע מחבותו של שום אדם על מעשה שעשה והאמור בסעיף 13 אינו גורע מחבותו של העובד על מעשה שעשה.

18. בן-זוג [תיקון: תשכ"ט]

אין בן-זוג חב על עוולה שעשה בן-זוגו אלא לפי הוראות סעיפים 11 עד 16.

19. השפעת מוות על עילת תביעה

(א) נפטר אדם - כל עילות תביעה בשל עוולה שהיו עומדות לנפטר או נגדו, יוסיפו לעמוד בעינן, בכפוף להוראות סעיף זה, לטובת עזבונו או נגד עזבונו, הכל לפי הענין.

22. אין המחאה בניזיקין

הזכות לתרופה בשל עוולה, וכן החבות עליה, אינה ניתנת להמחאה אלא מכוח הדין.

פרק ג': העולות

סימן א': תקיפה

23. תקיפה

(א) תקיפה היא שימוש בכוח מכל סוג שהוא, ובמתכוון, נגד גופו של אדם על ידי הכאה, נגיעה, הוזה או בכל דרך אחרת, בין במישרין ובין בעקיפין, שלא בהסכמת האדם או בהסכמתו שהושגה בתרמית, וכן נסיון או איום, על ידי מעשה או על ידי תנועה, להשתמש בכוח כאמור נגד גופו של אדם כשהמנסה או המאיים גורם שהאדם יניח, מטעמים סבירים, שאכן יש לו אותה שעה הכוונה והיכולת לבצע את זממו.

(ב) "שימוש בכוח", לענין סעיף זה - לרבות שימוש בחוס, באור, בחשמל, בגאז, בריח או בכל דבר או חומר אחר, אם השתמשו בהם כמידה שיש בה להזיק.

24. הגנה מיוחדת [תיקון: תש"ס]

בתובענה על תקיפה תהא הגנה לנתבע אם -

- (1) עשה את המעשה בסבירות כדי להגן על עצמו או על זולתו מפני פגיעה בחיים, בגוף, בחירות או ברכוש, והיחס בין הנזק שסביר היה שייגרם מהמעשה לבין הנזק שסביר היה שיימנע על דיו, היה סביר;
- (2) השתמש במידה סבירה של כוח כדי למנוע את התובע מהיכנס שלא כדין למקרקעין, או כדי להרחיקו מהם אחרי שנכנס אליהם, או שהה בהם, שלא כדין, והכל כשהנתבע היה תופשם או פעל מכוחו של תופשם; ואולם אם נכנס התובע, או ניסה להיכנס, למקרקעין שלא בכוח, תנאי להגנה הוא שהנתבע ביקש תחילה את התובע שלא להיכנס לשם, או לצאת משם אחרי שנכנס, ונתן לו הזדמנות סבירה למלא בקשתו בדרכי שלום;
- (3) השתמש במידה סבירה של כוח כדי להגן על החזקתו במיטלטלין שהוא זכאי להחזיק בהם, או כדי להשיבם מידי התובע שלקח אותם ממנו, או עיכב אותם בידו, שלא כדין; ואולם אם לקח התובע, או ניסה לקחת, את המיטלטלין שלא בכוח, תנאי הוא להגנה שהנתבע ביקש תחילה את התובע שלא לקחת אותם, או להחזירם לו לאחר שלקחם, ונתן לו הזדמנות סבירה למלא בקשתו בדרכי שלום;
- (4) עשה את מעשהו תוך כדי ביצוע, או סיוע כדין לבצע, צו מעצר או חיפוש, צו מסירה לדין, צו מאסר או צו עיכוב שניתנו על ידי בית משפט או רשות אחרת המוסמכת לכך, ובלבד שהמעשה שמתלוננים עליו הותר באותם צווים אף אם היה פגם בהם או בנתינתם;
- (5) התובע לא היה שפוי בדעתו או היה לקוי בשכלו או בגופו, והכוח שהשתמש בו הנתבע היה, או נראה שהיה, במידת הנחיצות הסבירה להגנת התובע עצמו או להגנת אנשים אחרים, והשימוש בו היה בתום לב ובלי זדון;
- (6) הנתבע והתובע היו שניהם חיילים בצבא-הגנה לישראל, והנתבע פעל מכוח דין החל על הצבא ולפי אותו דין;
- (7) נמחק;
- (8) עשה בתום לב מעשה שהיה לו יסוד להניח שהוא לטובת התובע, אלא שלפני שעשהו לא היה בידו לקבל את הסכמת התובע, מפני שבנסיבות ההן לא היה בידי התובע לציין את הסכמתו או שהאדם הממונה עליו בדין לא היה בידו להסכים מטעמו, ולנתבע היה יסוד להניח כי טובת התובע מחייבת שלא לדחות את המעשה.

סימן ב': כליאה

26. כליאת שוא

כליאת שוא היא שלילת חירותו של אדם, שלילה מוחלטת ושלא כדין, למשך זמן כלשהו, באמצעים פיסיים או על ידי הופעה כבעל סמכות.

27. הגנה מיוחדת

בתובענה שהוגשה על כליאת שוא תהא הגנה לנתבע אם -

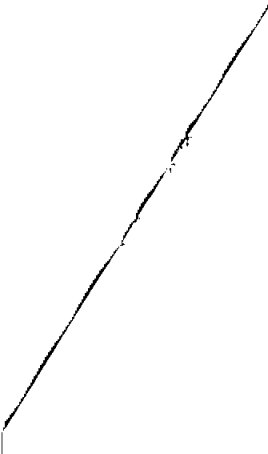
- (1) עשה את מעשהו תוך כדי ביצוע, או סיוע כדין לבצע, צו מעצר או חיפוש, צו מסירה לדין, צו מאסר או צו עיכוב שניתנו על ידי בית משפט או רשות אחרת המוסמכת לכך, ובלבד שהמעשה שמתלוננים עליו הותר באותם צווים אף אם היה פגם בהם או בנתינתם;
- (2) התובע היה נתון במשמורת כדין לפי הוראות חיקוק;
- (3) התובע לא היה שפוי בדעתו או היה לקוי בשכלו או בגופו, ושליילת חירותו היתה, או נראה שהיתה, נחוצה באופן סביר להגנת התובע עצמו או להגנת אנשים אחרים ובוצעה בתום לב ובלי זדון;
- (4) המעשה שהתובע מתלונן עליו היה מעשה, שהאדם שעשהו היה צמיו לעונש לפי הוראות חיקוק אילולא עשהו;
- (5) הנתבע והתובע היו שניהם חיילים בצבא-הגנה לישראל והנתבע פעל מכוח דין החל על הצבא ולפי אותו דין;
- (6) הנתבע הוא הורו או אפטרופסו או מורהו של התובע, או שהיחס שלו אל התובע דומה לשל הורו או אפטרופסו או מורהו, והוא שלל מהתובע את חירותו שלילה ארעית בלבד לזמן שהיה נחוץ באופן סביר למען ייטיב דרכו.

סימן ג': הסגת גבול

29. הסגת גבול במקרקעין

הסגת גבול במקרקעין היא כניסה למקרקעין שלא כדין, או הזיק או הפרעה בידי אדם למקרקעין שלא כדין; אך אין תובע יכול להיפרע פיצויים על הסגת גבול במקרקעין אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.

31. הסגת גבול

גבול במיטלטלין היא לקיחת טובין שלא כדין מהחזקתו של אדם אחר, או הפרעה אלימה בהם בהיותם בהחזקתו של אדם אחר; אך אין יכול להיפרע פיצויים על הסגת גבול במיטלטלין אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.

סימן ד': רשלנות

35. רשלנות

עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה.

36. חובה כלפי כל אדם

החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף.

37. אחריות בעל מקרקעין כלפי מסיג גבול [תיקון: תשל"ל]

האחריות לפי סעיפים 35-36 של בעל מקרקעין או של תופשם, בשל מצבם של המקרקעין, תחזוקתם או תיקונם, לא תחול כלפי מי שנכנס למקרקעין כמסיג גבול, אלא אם הוכיח התובע שנכנס בתום לב ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה.

38. חובת הראיה ברשלנות לגבי דברים מסוכנים

בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי דבר מסוכן, למעט אש או חיה, או על ידי שנמלט דבר העלול לגרום נזק בהימלטו, וכי הנתבע היה בעליו של הדבר או ממונה עליו או תופש הנכס שמתוכו נמלט הדבר - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי הדבר המסוכן או הנמלט התרשלות שיחוב עליה.

...

40. חובת הראיה ברשלנות לגבי חיה

בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שתי אלה:

(1) הנזק נגרם על ידי חייית-בר, או על ידי חיה שאינה חייית-בר אלא שהנתבע ידע, או חזקה עליו שידע, כי היא מועדת לעשות את המעשה שגרם את הנזק;

(2) הנתבע היה בעל אחת החיות האמורות או היה ממונה עליה - על הנתבע הראיה שלא היתה לגביה התרשלות שיחוב עליה.

41. חובת הראיה ברשלנות כשהדבר מעיד על עצמו

בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה כי לתובע לא היתה ידיעה או לא היתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחוב עליה.

סימן ד'1: היזק על-ידי כלב

41א. נזקים שנגרמו על ידי כלב [תיקון: תשנ"ב]

בתובענה בשל נזק לגוף שנגרם על ידי כלב, חייב בעליו של הכלב או מי שמחזיק בכלב דרך קבע (להלן - הבעלים) לפצות את הניזוק, ואין נפקא מינה אם היתה או לא היתה התרשלות מצדו של הבעלים.

41ב. הגנות [תיקון: תשנ"ב]

בתובענה לפי סימן זה לא תהא הגנה לבעלים, אלא אם כן הנזק נגרם עקב אחד מאלה -

(1) התגרות של הניזוק בכלב;

(2) תקיפת הניזוק את הבעלים, את בן זוגו, הורו או ילדו;

(3) הסגת גבול של הניזוק במקרקעין של הבעלים.

41ג. שמירת דינים [תיקון: תשנ"ב]

אין סימן זה גורע מזכויות אחרות לפי פקודה זו או לפי כל דין אחר.

סימן ה': מיטרדים

42. מיטרד לציבור

מיטרד לציבור הוא מעשה שאינו כדין או מחדל מחובה משפטית, כשהמעשה או המחדל מסכן את החיים, הבטיחות, הבריאות, הרכוש או הנוחות של הציבור, או שהוא מכשול לציבור להשתמש בזכות מזכויות הכלל.

43. תובענה על מיטרד לציבור

לא תוגש תובענה על מיטרד לציבור אלא -

(1) על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, לשם מתן ציווי;

(2) על ידי אדם שסבל על ידי כך נזק ממון.

44. מיטרד ליחיד

(א) מיטרד ליחיד הוא כשאדם מתנהג בעצמו או מנהל את עסקו או משתמש במקרקעין התפוששים בידו באופן שיש בו הפרעה של ממש לשימוש סביר במקרקעין של אדם אחר או להנאה סבירה מהם בהתחשב עם מקומם וטיבם; אך לא ייפרע אדם פיצויים בעד מיטרד ליחיד אלא אם סבל ממנו נזק.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על הפרעה לאור שמש.

45. הגנה מיוחדת

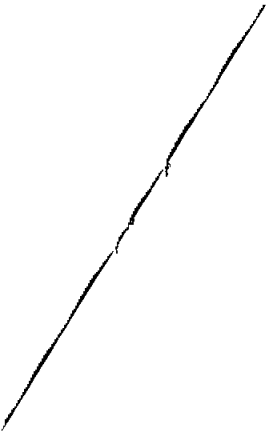
בתובענה על מיטרד ליחיד תהא הגנה אם המעשה שעליו מתלוננים נעשה על פי תנאי חוזה או הסכם המחייבים את התובע ופועלים לטובת הנתבע.

46. מיטרד קיים

בתובענה על מיטרד ליחיד לא תהא הגנה בכך בלבד שהמיטרד היה קיים לפני שהתובע תפש או רכש את המקרקעין הנדונים.

47. שמירת דינים אחרים

הוראות הסעיפים 42 עד 46 באות להוסיף על ההוראות בנוגע למיטרד שנקבעו בכל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.

י: שליחת יד

גזל.

גזל הוא כשהנתבע מעביר שלא כדין לשימוש עצמו מיטלטלין שהזכות להחזיקם היא לתובע, על ידי שהנתבע לוקח אותם, מעכב אותם, משמיד אותם, מוסר אותם לאדם שלישי או שולל אותם מן התובע בדרך אחרת.

53. הגנה מיוחדת [תיקון: תשכ"ח]

בתובענה שהוגשה על גזל תהא הגנה לנתבע, אם קנה את המיטלטלין בתום-לב בהתאם לסעיף 34 לחוק המכר, תשכ"ח-1968.

...
סימן ז': הטעיה

56. תרמית

תרמית היא הצג כוזב של עובדה בידיעה שהיא כוזבת או באין אמונה באמיתותה או מתוך קלות ראש, כשלא איכפת למציג אם אמת היא או כוזב, ובכוונה שהמוטעה על ידי ההיצג יפעל על פיו; אולם אין להגיש תובענה על היצג כאמור, אלא אם היה מכוון להטעות את התובע, אף הטעה אותו, והתובע פעל על פיו וסבל על ידי כך נזק ממון.

סימן ח': נגישה

60. נגישה [תיקון: תשל"ב, תשל"ח]

נגישה היא פתיחתו או המשכתו של הליך נפל - למעשה, ובזדון, ובלי סיבה סבירה ומסתברת - של הליך נפל, נגד אדם, בפלילים או בפשיטת רגל או בפירוק, וההליך חיבל באשראי שלו או בשמו הטוב או סיכן את חירותו, ונסתיים לטובתו, אם היה ההליך עשוי להסתיים כך; אך לא תוגש תובענה נגד אדם על נגישה רק משום שמסר ידיעות לרשות מוסמכת שפתחה בהליכים.

סימן ט': גרם הפרת חוזה

62. גרם הפרת חוזה שלא כדין

(א) מי שביודעין ובלי צידוק מספיק גורם לאדם שיפר חוזה מחייב כדין שבינו לכין אדם שלישי הריחו עושה עוולה כלפי אותו אדם שלישי, אולם האדם השלישי לא יוכל להיפרע פיצויים בעד עוולה זו אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.
(ב) לענין סעיף זה, היחסים הנוצרים על ידי נישואין לא ייחשבו כחוזה, ושבתה והשבתה לא ייחשבו כהפרת חוזה.

סימן י': הפרת חובה חקוקה

63. הפרת חובה חקוקה

(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.
(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.

פרק ד': אשם

64. גרם נזק באשם

"אשם" הוא מעשהו או מחדלו של אדם, שהם עוולה לפי פקודה זו, או שהם עוולה כשיש בצדם נזק, או שהם התרשלות שהזיקה לעצמו, ורואים אדם כמי שגרם לנזק באשמו, אם היה האשם הסיבה או אחת הסיבות לנזק; אולם לא יראוהו כך אם נתקיימה אחת מאלה:
(1) הנזק נגרם על ידי מקרה טבעי בלתי רגיל, שאדם סביר לא יכול היה לראותו מראש ואי אפשר היה למנוע תוצאותיו אף בזיהירות סבירה;
(2) אשמו של אדם אחר הוא שהיה הסיבה המכרעת לנזק;
(3) הוא ילד שלא מלאו לו שנים עשרה שנה, והוא שניזוק, לאחר שהאדם שגרם לנזק הזמין אותו, או הרשה לו, לשהות בנכס, שבו או בקשר עמו אירע הנזק או להימצא כה קרוב לאותו נכס שבמהלכם הרגיל של הדברים היה עשוי להיפגע באשמו של אותו אדם.

...
68. אשם תורם

(א) סבל אדם נזק, מקצתו עקב אשמו שלו ומקצתו עקב אשמו של אחר, לא תיכשל תביעת פיצויים בעד הנזק מחמת אשמו של הניזוק, אלא שהפיצויים שייפרעו יופחתו בשיעור שבית המשפט ימצא לנכון ולצדק תוך התחשבות במידת אחריותו של התובע לנזק; אולם האמור בזה אין כוחו יפה להכשיל הגנה הנובעת מחוזה, ואם חל על התביעה חוזה או דין המגבילים את החבות, לא ייפרע התובע פיצויים למעלה מן הגבול שנקבע כאמור.

(ב) הופחתו הפיצויים לפי סעיף קטן (א), יקבע בית המשפט וירשום את סך כל הפיצויים שהתובע היה יכול להיפרע אילולא אשמו.
(ג) הוראות הסעיפים 111-83 יחולו כל אימת שנמצאו שנים או יותר חבים לפי סעיף קטן (א) על נזק שנגרם לאדם, או שהיו חבים אילו נתבעו לדין.

פרק ה': תרופות לעולות

72. ציוויים

ציווי יכול שיהיה צו עשה או צו לא-תעשה, לשעה או לתמיד.

74. מקום שאין ליתן ציווי

בית המשפט לא יתן ציווי, אם הוא סבור שהפגיעה או הנזק שנגרמו לתובע הם קטנים וניתנים להערכה בכסף ולפיצוי מספיק בתשלום כסף, ומתן ציווי יהיה בו משום התעמרות בנתבע, אך רשאי הוא לפסוק פיצויים.

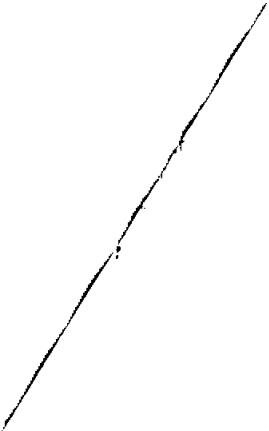
78. זכותם של תלויים לפיצויים

גרמה עוולה למותו של אדם, והיה אותו אדם, אילולא מת, זכאי אותה שעה לפיצויים לפי פקודה זו בעד חבלת גוף שגרמה לו העוולה - יהיו בן זוגו, הורו וילדו זכאים לפיצויים מן האדם האחראי לעוולה.

79. הזכאי להגיש תובענה

תובענה לפיצויים לפי סעיף 78 תוגש על ידי מבצע הצוואה, או מנהל העזבון, או היורשים של המת, לטובת בן-זוגו, הורו וילדו או לטובת אלה מהם שעודם בחיים; אם תוך ששה חדשים לאחר מות הנפגע לא הוגשה תובענה כאמור - כל מי שלטובתו אפשר היה להגיש רשאי להגיש בשם כולם או בשם מקצתם.

80. הפיצויים וחישובם

ה לפי סעיף 78 יש למסור פרטים בדבר האנשים שלטובתם היא מוגשת ובדבר הפסד הממון שסבל כל אחד מהם עקב מות הנפגע, והפיצויים בעד הפסד הממון שסבלו למעשה, או עתידים לסבול אותו למעשה, ובכלל זה הוצאות שהוציאו לקבורתו; לאחר שינוכו מסכום הפיצויים אות-משפט שלא נגבו מהנתבע, יקבע בית המשפט בשעת שפיטה, את חלקו של כל אחד מן הזכאים בסכום הנתר.

83. תביעה ושיפוי במעולים יחד

(א) סבל אדם נזק עקב עוולה - אין פסק הדין שניתן נגד מעוול החב על אותו נזק חוסם בעד הגשת תובענה נגד אדם אחר שאילו נתבע לדין היה חב על אותו נזק כמעוול יחד.

(ב) הוגשו בשל נזק אחד על ידי האדם שסבל אותו או לטובת עזבונו, בן זוגו, הורו או ילדו, תובענות אחדות נגד מעוולים החבים על אותו נזק, אם כמעוולים יחד ואם באופן אחר - סך כל הסכומים שאפשר להיפרע כפיצויים בפסקי הדין שיינתנו באותן תובענות לא יעלה על סכום הפיצויים שנפסק בפסק הדין שניתן ראשון ולא בוטל בערעור, או כפי ששונה בערעור, ובכל אחת מן התובענות, זולת זו שניתן בה פסק דין ראשון כאמור, לא יהיה התובע זכאי להוצאות, אלא אם סבור בית המשפט שהיה יסוד סביר להגיש את התובענה; היה פסק הדין הראשון נגד מעביד כמשמעותו בסעיף 82 ובנסיבות המפורטות בו, יבוא לענין סעיף קטן זה במקום סכום הפיצויים שבפסק הדין הראשון הסכום שהיו פוסקים אילו לא סעיף 82.

84. שיפוי בין מעולים

(א) כל מעוול החב על הנזק רשאי להיפרע דמי השתתפות מכל מעוול אחר החב, או שאילו נתבע היה חב, על אותו נזק, אם כמעוול יחד ואם באופן אחר, אלא ששום אדם לא יהא זכאי להיפרע דמי השתתפות לפי סעיף קטן זה ממי שזכאי לשיפוי ממנו בשל החבות שבגללה נתבעת ההשתתפות. (ב) בהליכים על השתתפות לפי סעיף זה יהיו דמי ההשתתפות בסכום שיקבע בית המשפט על פי הצדק והיושר בהתחשב עם מידת אחריותו של האדם לנזק; בית המשפט מוסמך לפטור אדם מחובת השתתפות או להורות שהשתתפותו של אדם תהא כדי שיפוי מלא.

חוק האחריות למוצרים פגומים, תש"ס-1980

1. הגדרות

בחוק זה -

- "יצרן" - אדם העוסק למטרות מסחריות בייצור מוצרים או בהרכבתם, לרבות -
- (1) המציג עצמו כיצרן של מוצר במתן שמו או סימנו המסחרי או בכל דרך אחרת;
  - (2) יבואן שייבא לישראל למטרות מסחריות מוצר שיוצר בחוץ לארץ;
  - (3) ספק של מוצר שהיצרן שלו בארץ או היבואן שלו אינם ניתנים לזיהוי על פניו;
- "ייצור" - יפוש בהתאם להגדרת "יצרן";
- "מוצר" - לרבות רכיב ואריזה של מוצר, מוצר המחובר למקרקעין, ובנין;
- "נזק גוף" - מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי.

2. אחריות היצרן

(א) יצרן חייב לפצות את מי שנגרם לו נזק גוף כתוצאה מפגם במוצר שייצר (להלן - הנפגע), ואין נפקא מינה אם היה או לא היה אשם מצד היצרן. (ב) נגרם הנזק על ידי רכיב פגום, יהיו אחראים הן היצרן המוצר והן יצרן הרכיב. (ג) מוצר שהיצרן שלו בארץ או היבואן שלו אינם ניתנים לזיהוי על פניו יהיה הספק שלו פטור מאחריות לפי חוק זה אם מסר לנפגע, תוך זמן סביר לאחר דרישתו, פרטים שלפיהם ניתן לאתר את שם היצרן, היבואן או ספק שממנו קנה את המוצר, ואת המען המלא של מקום עסקם.

3. מוצר פגום

- (א) מוצר הוא פגום ככל אחת מאלה:
- (1) מחמת ליקוי בו הוא עלול לגרום נזק גוף;
  - (2) בנסיבות הענין נדרשות אזהרות או הוראות טיפול ושימוש מטעמי בטיחות והן לא ניתנו או שאינן מתאימות בהתחשב בסכנה הכרוכה במוצר.
- (ב) חזקה שהמוצר היה פגום אם נסיבות המקרה מתיישבות יותר עם המסקנה שהיה פגום מאשר עם המסקנה שהיה תקין.

4. הגנות

- (א) בתובענה לפי חוק זה לא תהא ליצרן הגנה אלא באחת מאלה:
- (1) הפגם שגרם לנזק נוצר אחרי שהמוצר יצא משליטתו; הוכיח היצרן שהמוצר המסויים עבר בדיקות בטיחות סבירות לפני שיצא משליטתו, חזקה שהנזק נגרם לנפגע על ידי פגם שנוצר לאחר מכן;
  - (2) לפי רמת ההתפתחות המדעית והטכנולוגית שהיתה בעת שהמוצר יצא משליטתו, לא יכול היה היצרן לדעת שמבחינת התכנון לא עמד המוצר ברמת הבטיחות הסבירה;
  - (3) המוצר יצא משליטת היצרן שלא מרצונו, והוא נקט באמצעים סבירים למניעת יציאתו משליטתו, ולהזהרת הציבור הנוגע בדבר מפני הסיכון הכרוך במוצר;
  - (4) הנפגע ידע על הפגם במוצר ועל הסיכון הכרוך בו, וחשף עצמו מרצון לסיכון זה.
- (ב) לא תהיה זו הגנה ליצרן שהתרשלות הנפגע תרמה לגרימת הנזק, אולם אם נהג הנפגע בהתרשלות חמורה, רשאי בית המשפט להפחית את סכום הפיצויים בהתחשב במידת התרשלותו.
- (ג) היה הנפגע למטה מגיל 12 -
- (1) לא תחול ההגנה האמורה בסעיף קטן (א) (4);
  - (2) לא יפחית בית משפט פיצויים לפי סעיף קטן (ב).

5. פיצויים

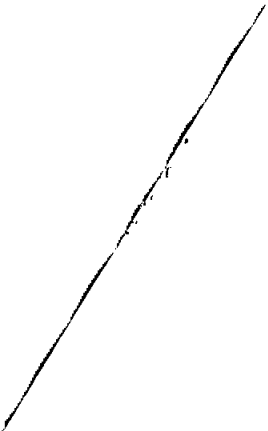
(א) בחישוב הפיצויים לפי חוק זה בשל אבדן השתכרות ואבדן כושר השתכרות לא תובא בחשבון הכנסה העולה על שילוש השכר הממוצע במשק לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערב קביעת הפיצויים; היו הפיצויים פטורים ממס הכנסה, יחושבו הפסדי הנפגע לענין פיצויים אלה לפי הכנסתו לאחר ניכוי מס הכנסה החל עליה בעת קביעתם, ובלבד שההפחתה בשל ניכוי המס כאמור לא תעלה על 25 אחוזים מן ההכנסה שלפיה חושבו פיצויים אלה.

(ב) פיצויים לפי חוק זה בשל נזק שאינו נזק ממון לא יעלו על חמישים אלף שקלים; שר המשפטים רשאי, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להגדיל את הסכום האמור; הסכום יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן מיום קבלת חוק זה בכנסת או מיום הגדלת הסכום, לפי הענין.

6. התיישנות

- (א) תקופת ההתיישנות של תביעה לפי חוק זה תהא שלוש שנים.
- (ב) לא תוגש תובענה לפי חוק זה אלא תוך עשר שנים מתום השנה שבה יצא המוצר משליטת היצרן.

7. התניה

על אחריות לפי חוק זה, תנאו בטל; אין בהוראה זו כדי לגרוע מזכות היצרן לשיפוי מאחר, ובלבד שלא ישפה עצמו ממי שהמוצר הגיע
זו לצרכים אישיים, משפחתיים או ביתיים.

חולת פקודת הניזקין

כל ענין שאין לגביו הוראה מיוחדת בחוק זה יחולו על גרימת נזק על ידי מוצר פגום הוראות פקודת הניזקין [נוסח חדש] 2, בשינויים המחוייבים.

9. סייג לתחולה

- (א) חוק זה לא יחול על -
(1) בהמות, עופות ודגים חיים;
(2) תוצרת חקלאית אחרת שאינה מעובדת; לענין זה, ניקוי, בירור, הבחלה, אריזה, התסנה וקירור לא ייחשבו כעיבוד.
(ב) חוק זה לא יחול על נזק שנגרם מחוץ לישראל.

10. שמירת דינים

חוק זה אינו בא לגרוע מזכויות לפי פקודת הניזקין [נוסח חדש] או לפי כל דין אחר.

חוק פיזיים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975

פרק א': פרשנות

1. הגדרות [תיקון: תשמ"ג, תשמ"ה(2), תשנ"א, תשנ"ה, תשנ"ח, תשנ"ח(2)]

בחוק זה -

"תאונת דרכים" - מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה; יראו כתאונת דרכים גם מאורע שאירע עקב התמוצעות או התלקחות של הרכב, שנגרמו בשל רכיב של הרכב או בשל חומר אחר שהם חיוניים לכושר נסיעתו, אף אם אירעו על-ידי גורם שמחוץ לרכב, וכן מאורע שנגרם עקב פגיעה ברכב שחנה במקום שאסור לחנות בו או מאורע שנגרם עקב ניצול הכוח המיכני של הרכב, ובלבד שבעת השימוש כאמור לא שינה הרכב את ייעודו המקורי; ואולם לא יראו כתאונת דרכים מאורע שאירע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק לגופו או לרכושו של אותו אדם, והנזק נגרם על ידי המעשה עצמו ולא על ידי השפעתו של המעשה על השימוש ברכב המנועי;
"נזק גוף" - מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי לרבות פגיעה בהתקן הדרוש לתפקוד אחד מאברי הגוף שהיה מחובר לגוף הנפגע בעת אירוע תאונת הדרכים;
"שימוש ברכב מנועי" - נסיעה ברכב, כניסה לתוכו או ירידה ממנו, החנייתו, דחיפתו או גרידתו, טיפול-דרך או תיקון-דרך ברכב, שנעשה בידי המשתמש בו או בידי אדם אחר שלא במסגרת עבודתו, לרבות הידרדרות או התהפכות של הרכב או התנתקות או נפילה של חלק מהרכב או מטענו תוך כדי נסיעה וכן חיתנות או נפילה כאמור מרכב עומד או חונה, שלא תוך כדי טיפולו של אדם ברכב במסגרת עבודתו ולמעט טעינתו של מטען או פריקתו, כשהרכב עומד;
"נפגע" - אדם שנגרם לו נזק גוף בתאונת דרכים, למעט אם נגרם מפגיעת איבה כמשמעותה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970;
"פקודת הביטוח" - פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) [נוסח חדש], תשל"ד-1970 2;
"מבטח" - כמשמעו בפקודת הביטוח, לרבות מי שפטור מחובת ביטוח לפי סעיפים 4 עד 6 לפקודת הביטוח;
"רכב מנועי" או "רכב" - רכב הנע בכוח מיכני על פני הקרקע ועיקר ייעודו לשמש לתחבורה יבשתית, לרבות רכבת, טרקטור, מכונה ניידת הכשירה לנוע בכוח מיכני בכביש ורכב נגרר או נתמך על ידי רכב מנועי, ולמעט כסא גלגלים, עגלת נכים ומדרגות נעות.

פרק ב': אחריות

סימן א': פיזיים על נזקי גוף [תיקון: תשמ"ט(2)]

2. אחריות נוהג ברכב [תיקון: תשנ"ה(2), תשנ"ה(3), תשנ"ח, תשנ"ח(2)]

(א) המשתמש ברכב מנועי (להלן - הנוהג) חייב לפצות את הנפגע על נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב.

(ב) היה השימוש ברכב על פי התר מאת בעל הרכב או המחזיק בו, תחול האחריות גם על מי שהתיר את השימוש.

(ג) האחריות היא מוחלטת ומלאה, ואין נפקא מינה אם היה או לא היה אשם מצד הנוהג ואם היה או לא היה אשם או אשם תורם של אחרים.

3. תאונה שבה מעורבים מספר כלי רכב [תיקון: תשמ"ה]

(א) בתאונת דרכים שבה היו מעורבים מספר כלי רכב, תחול על כל נוהג האחריות לנזקי הגוף של מי שנשע בכלי הרכב שלו.

(ב) נפגע אדם מחוץ לכלי הרכב בתאונת דרכים שבה היו מעורבים מספר כלי רכב, יהיו הנוהגים חייבים כלפיו יחד ולחוד; בינם לבין עצמם ישאו בנטל החיוב בחלקים שווים. לענין חלוקת החבות בין הנוהגים לפי סעיף קטן זה, רואים כלי רכב כמעורב בתאונת דרכים אם בעת התאונה היה מגע בינו לבין כלי רכב אחר או בינו לבין הנפגע.

4. תרופה על נזק גוף [תיקון: תשל"ח, תשמ"ה, תשמ"ט(2)]

(א) על זכותו של נפגע לפיצוי על נזק גוף יחולו הוראות סעיפים 19 עד 22, 76 עד 88, 83 ו-89 לפקודת הניזקין [נוסח חדש] (להלן - פקודת הניזקין), ואולם -

(1) בחישוב הפיצויים בשל אבדן השתכרות ואבדן כושר השתכרות לא תובא בחשבון הכנסה העולה על שילוש השכר הממוצע במשק (להלן - הכנסה מרבית); היה שיעור אבדן השתכרותו ואבדן כושר השתכרותו של הנפגע פחות ממאה אחוזים, תופחת גם הכנסה המרבית שתובא בחשבון בחישוב הפיצויים, בשיעור שבו פחת ממאה אחוזים; לענין פסקה זו "השכר הממוצע במשק" - השכר הממוצע במשק לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה או השכר הממוצע כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח-1968, כפי שהם ערב קביעת הפיצוי, הכל לפי הגבוה יותר.

סימן ב': תשלומים תכופים [תיקון: תשמ"ט(2)]

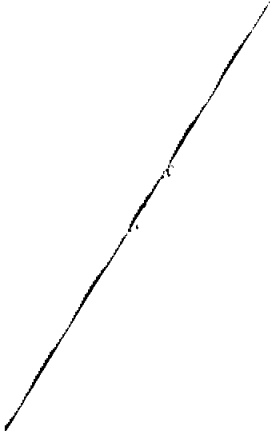
5. תשלום תכוף [תיקון: תשמ"ט(2), תשנ"ה]

(א) בפרק זה -

"תלויים" - מי שזכאי לפיצויים לפי סעיף 78 לפקודת הניזקין.
"דרשה" - כפי שנקבע בתקנות.

(ב) מי שחייב בפיצויים לפי חוק זה ישלם, כחלק מהם, לנפגע או למי מהתלויים בו, תוך 60 ימים מקבלת דרישתו בכתב -

- (1) הוצאות שהוציא הנפגע לצרכי ריפוי, לרבות הוצאות אישפוז בבית חולים;
(2) תשלומים חדשיים שיהיה בהם כדי לספק, עד להחלטה הסופית בענין הפיצויים, את צרכי ריפוי של הנפגע וסיעודו ואת צרכי נוחיתו ומחיית בני משפחתו שפרנסתם עליו או את צרכי מחייתם של התלויים בו, לפי הענין; התשלומים לצרכי מחיה ייקבעו תוך התחשבות בהכנסתו של הנפגע עובר לתאונת הדרכים, ובלבד שאם הכנסתו עלתה על ההכנסה המרבית תילקח בחשבון ההכנסה המרבית בלבד.
(ג) הוראות סעיף זה יחולו גם על מבטח שביטח חבות לפי חוק זה, לרבות ביטוח כאמור בסעיף 3(א) ובסעיף 3(ד) לפקודת הביטוח.
(ד) תשלום לפי פסקאות (1) או (2) של סעיף קטן (ב) ייקרא להלן "תשלום תכוף".

1

קשה לתשלום תכופ לבית המשפט [תיקון: תשמ"ט(2)]

עברו 60 ימים מיום שהוגשה לחייב דרישה לתשלום לפי סעיף 5 והדורש לא קיבלו, רשאי הוא להגיש לבית המשפט בקשה לתשלום תכופ, אך לפד מהתביעה ליתר הפיצויים בשל אותה תאונת דרכים (להלן - התביעה העיקרית).

5ה. סייגים לענין בקשה [תיקון: תשמ"ט(2)]

(א) נתן בית המשפט החלטה בבקשה לתשלום תכופ, לא ייזקק לבקשה נוספת לתשלום תכופ או לבקשה בדבר שינויה של החלטה הקודמת, אלא אם כן עברו ששה חדשים מיום שניתנה החלטה הקודמת והנסיבות השתנו במידה המצדיקה מתן החלטה חדשה; בקשה להחלטה נוספת או בקשה לשינוי החלטה קודמת שיש להגיש לבית המשפט שלום תוגש לאותו בית משפט שבו הוגשה הבקשה הקודמת.
(ב) לא יפסוק בית המשפט תשלום תכופ בעד תקופה העולה על שנתיים מיום קרות תאונת הדרכים שבגינה הוגשה הבקשה לתשלום תכופ.
(ג) בית המשפט רשאי, מטעמים שיירשמו, לשנות את התקופות הקבועות בסעיפים קטנים (א) ו-(ב).

סימן ג': שונות [תשמ"ט(2)]**6. תשלומים עיתיים**

שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות -

- (1) סמכות בית המשפט לפסוק, שהפיצויים בשל הפסד כושר השתכרות והוצאות מתמשכות, כולם או מקצתם, ישולמו בתשלומים עיתיים שיהיו צמודים למדד המחירים לצרכן;
- (2) מקרים שבהם רשאי הנפגע לבקש הגדלת התשלומים שנפסקו;
- (3) זכותם של תלויים בנפגע שנפטר לאחר שנפסקו לו תשלומים עיתיים.

7. הגבלת זכאותם של נפגעים [תיקון: תשמ"ט(2)]

נפגעים אלה אינם זכאים לפיצויים לפי חוק זה:

- (1) מי שגרם לתאונה במתכוון;
- (2) מי שנהג ברכב תוך הפרת החוק לתיקון דיני העונשין (שימוש ברכב ללא רשות), תשכ"ד-1964, 5, וכן מי שהיה מצוי ברכב בידועו שנוהגים בו כאמור;
- (3) מי שנהג ברכב כשאינו רשיון לנהוג בו למעט רשיון שפגע מחמת אי תשלום אגרה;
- (4) מי שהרכב שימש לו, או סייע בידו, לביצוע פשע.
- (5) מי שנהג ברכב ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח, או כשהביטוח שהיה לו לא כיסה את שימושו ברכב;
- (6) בעל הרכב או המחזיק בו, שהתיר לאחר לנהוג ברכב כשאינו רשיון לפי פקודת הביטוח או כשהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה ושנפגע בתאונת דרכים שאירעה באותה נהיגה, בין בהיותו ברכב ובין מחוצה לו.

7א. זכאותו של נוהג בהיתר לתבוע פיצויים [תיקון: תשמ"ט(2)]

על אף האמור בסעיף 7(5), מי שנפגע כשנהג ברכב בהיתר מאת בעליו או מאת המחזיק בו, ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח, או כשהביטוח אינו מכסה את שימושו ברכב, והוא לא ידע על כך ובנסיבות הענין גם לא היה סביר שידע, יהא זכאי לתבוע פיצויים מן הקרן כפי שזכאי לכך נפגע לפי סעיף 12(ב).

7ב. זכאותם של תלויים לתבוע פיצויים [תיקון: תשמ"ט(2)]

תלויים בנפגע יהיו זכאים לתבוע פיצויים לפי חוק זה גם אם הנפגע עצמו לא היה זכאי לכך לפי סעיף 7, ואם היו תלויים במי שנפגע כשנהג ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח או כשהביטוח אינו מכסה את החבות הנדונה, יהיו זכאים לתבוע כאמור מן הקרן.

8. ייחוד העילה [תיקון: תשמ"ט, תשנ"ה]

(א) מי שתאונת דרכים מקנה לו עילת תביעה על פי חוק זה, לרבות תביעה על פי ביטוח כאמור בסעיף 3(א) ו-3(ב) ובסעיף 3(ד) לפקודת הביטוח, לא תהיה לו עילת תביעה על פי פקודת הניזקין בשל נזק גוף, וזולת אם נפגע בתאונה שנגרמה על ידי אדם אחר במתכוון.

(ג) אין בהוראת סעיף קטן (א) כדי לגרוע מתביעה על פי פקודת הניזקין של מי שאין לו עילת תביעה על פי חוק זה.

9. זכות חזרה [תיקון: תשמ"ט(2)]

- (א) מי ששילם פיצויים המגיעים לפי חוק זה לא תהא לו זכות חזרה על אדם אחר החייב בפיצויים לפי חוק זה וזולת הזכות לחזור על אחד מאלה:
- (1) מי שאינו זכאי לפיצויים כאמור בסעיף 7;
  - (2) מי שאין לו ביטוח לפי פקודת הביטוח או שהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה, למעט מי שהיה לו ביטוח שנתי שתקפו פג תוך 30 יום לפני התאונה.
  - (3) בעל הרכב או המחזיק בו כאמור בסעיף 7א.
  - (ב) חבותו של מי שחוזרים עליו לפי סעיף קטן (א), תהיה לפי פקודת הניזקין.
  - (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בזכות החזרה של מעורבים בתאונה לפי סעיף 3 (ב) בינם לבין עצמם.

פרק ג': קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים**10. הקמת הקרן [תיקון: תשמ"ט(2)]**

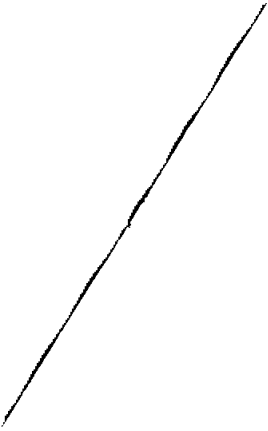
מוקמת בזה קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים.

12. תפקיד הקרן [תיקון: תשמ"ט, תשנ"ג, תשנ"ה(2), תשנ"ה(3), תשנ"ח, תשנ"ח(2)]

(א) תפקידה של הקרן היא לפצות נפגע הזכאי לפיצויים לפי חוק זה ואין בידו לתבוע פיצויים מאת מבטח מחמת אחת מאלה:

- (1) הנהג האחראי לפיצויים אינו ידוע;
- (2) אין לנהוג ביטוח לפי פקודת הביטוח או שהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה; הוראה זו לא תחול לגבי נפגע שאינו ישראלי אשר נהג ברכב המכוסה בכרטיס ביטוח רכב בין-לאומי לפי הוראות פקודת הביטוח.
- (א2) למבטח מונה מנהל מורשה לפי סעיף 68(א)3 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981 (להלן - מנהל מורשה), בהוראת המפקח על הביטוח, כמשמעו בחוק האמור, בשל כך שהמבטח אינו יכול לקיים התחייבויותיו, ושר האוצר, לפי המלצת המפקח על הביטוח, אישר כי מן הראוי שהקרן תפעל לפי סעיף זה;
- (3) המבטח נמצא בפירוק.

(ב) במקרים המנויים בסעיף קטן (א) זכאי הנפגע לקבל פיצויים מהקרן כשם שהיה זכאי לקבל ממבטח וכן חייבת הקרן לשלם לבית החולים את הוצאות הטיפול בנפגע כשם שמבטח חייב לשלם לפי סעיף 28 לפקודת הביטוח.

חוק העונשין, תשל"ז-1977

1. פיצויים והוצאות

1. פיצוי [תיקון: תש"ס, תשמ"ב, תשמ"ח, תשנ"ג, ק"ת תשנ"ו, תשס"ג]

(א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 244,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו.
(ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר.

פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971

42. קבילות פסק דין [תיקון: תשל"ג]

(א) הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי.

חוק החוזים (כלק כללי), התשל"ג-1973

תחולה

61. (ב) הוראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין בשינויים המחוייבים, גם על פעולות משפטיות שאינן בבחינת חוזה ועל חיובים שאינם נובעים מחוזה.

חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996

פרק א': מטרת החוק

1. מטרת החוק

חוק זה מטרתו לקבוע את זכויות האדם המבקש טיפול רפואי או המקבל טיפול רפואי ולהגן על כבודו ועל פרטיותו.

פרק ב': פרשנות

2. הגדרות (תיקון תשס"ט)

בחוק זה -

"טיפול רפואי" - לרבות פעולות איבחון רפואי, טיפול רפואי מונע, טיפול פסיכולוגי או טיפול סיעודי ;
"מוסד רפואי" - בית חולים או מרפאה ;
"מטופל" - חולה וכל המבקש או המקבל טיפול רפואי ;
"מטפל" - רופא, רופא שיניים, סטו"ר, אח או אחות, מיילדת, פסיכולוג, מרפא בעיסוק, פיזיותרפיסט, קלינאי תקשורת, תזונאי-דיאטן, וכן כל בעל מקצוע שהכיר בו המנהל הכללי, בהודעה ברשומות, כמטפל בשירותי הבריאות ;

פרק ג': הזכות לטיפול רפואי

3. הזכות לטיפול רפואי

(א) כל הנוקק לטיפול רפואי זכאי לקבלו בהתאם לכל דין ובהתאם לתנאים ולהסדרים הנהגים, מעת לעת, במערכת הבריאות בישראל.
(ב) במצב חירום רפואי זכאי אדם לקבל טיפול רפואי דחוף ללא התניה.

4. איסור הפליה

מטפל או מוסד רפואי לא יפלו בין מטופל למטופל מטעמי דת, גזע, מין, לאום, ארץ מוצא או מטעם אחר כיוצא באלה.

5. טיפול רפואי נאות

מטופל זכאי לקבל טיפול רפואי נאות, הן מבחינת הרמה המקצועית והאיכות הרפואית, והן מבחינת יחסי האנוש.

7. דעה נוספת

מטופל זכאי להשיג מיוזמתו דעה נוספת לענין הטיפול בו; המטפל והמוסד הרפואי יסייעו למטופל בכל הדרוש למימוש זכות זו.

10. שמירה על כבודו ופרטיותו של המטופל

(א) מטפל, כל מי שעובד בפיקוחו של המטפל וכן כל עובד אחר של המוסד הרפואי ישמרו על כבודו ועל פרטיותו של המטופל בכל שלבי הטיפול הרפואי.
(ב) מנהל מוסד רפואי יקבע הוראות בדבר שמירה על כבודו ועל פרטיותו של המטופל הנמצא במוסד הרפואי.

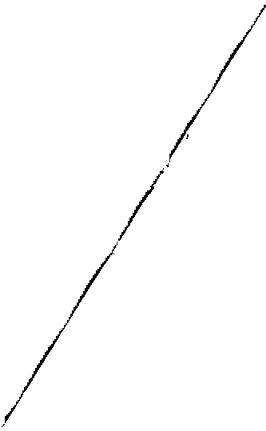
11. טיפול רפואי במצב חירום רפואי או סכנה חמורה

(א)בנסיבות שיש בהן לכאורה מצב חירום רפואי או סכנה חמורה, והתבקש מטפל או מוסד רפואי לתת טיפול רפואי לאדם, יבדוק אותו המטפל ויטפל בו ככל יכולתו.
(ב) לא היתה למטפל או למוסד הרפואי היכולת לטפל במטופל, יפנו אותו במידת יכולתם, למקום שבו יוכל המטופל לקבל את הטיפול המתאים.
(ג) מנהל מוסד רפואי יקבע סידורים מתאימים לביצוע הוראות סעיף זה.

פרק ד': הסכמה מדעת לטיפול רפואי

13. הסכמה מדעת לטיפול רפואי

(א) לא יינתן טיפול רפואי למטופל אלא אם כן נתן לכך המטופל הסכמה מדעת לפי הוראות פרק זה.
(ב) לשם קבלת הסכמה מדעת, ימסור המטפל למטופל מידע רפואי הדרוש לו, באורח סביר, כדי לאפשר לו להחליט אם להסכים לטיפול המוצע; לענין זה, "מידע רפואי", לרבות -
(1) האבחנה (הדיאגנוזה) והסכות (הפרוגנוזה) של מצבו הרפואי של המטופל ;
(2) תיאור המהות, ההליך, המטרה, התועלת הצפויה והסיכויים של הטיפול המוצע ;
(3) הסיכונים הכרוכים בטיפול המוצע, לרבות תופעות לוואי, כאב ואי נוחות ;
(4) סיכויים וסיכונים של טיפולים רפואיים חלופיים או של העדר טיפול רפואי ;

ת היות הטיפול בעל אופי חדשני.
 מטפל ימסור למטופל את המידע הרפואי, בשלב מוקדם ככל האפשר, ובאופן שיאפשר למטופל מידה מרבית של הבנת המידע לשם קבלת
 טה בדרך של בחירה מרצון ואי תלות.
 על אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאי המטפל להימנע ממשירת מידע רפואי מסויים למטופל, הנוגע למצבו הרפואי, אם אישרה ועדת אתיקה כי
 מסירתו עלולה לגרום נזק חמור לבריאותו הגופנית או הנפשית של המטופל.

14. אופן מתן הסכמה מדעת

(א) הסכמה מדעת יכול שתהיה בכתב, בעל פה או בדרך של התנהגות.
 (ב) הסכמה מדעת לטיפול רפואי המנוי בתוספת תינתן במסמך בכתב, שיכלול את תמצית ההסבר שניתן למטופל.
 (ג) נזקק מטופל לטיפול רפואי המנוי בתוספת ונמנע ממנו לתת את הסכמתו מדעת בכתב, תינתן ההסכמה בפני שני עדים, ובלבד שדבר ההסכמה
 והעדות יתועדו בכתב סמוך ככל האפשר לאחר מכן.
 (ד) במצב חירום רפואי, הסכמה מדעת לטיפול רפואי המנוי בתוספת יכול שתיתן בעל פה ובלבד שדבר ההסכמה יתועד בכתב סמוך ככל האפשר
 לאחר מכן.

15. טיפול רפואי ללא הסכמה

על אף הוראות סעיף 13 -

(1) מטפל רשאי לתת טיפול רפואי שאינו מנוי בתוספת, גם ללא הסכמתו מדעת של המטופל אם נתקיימו כל אלה:
 (א) מצבו הגופני או הנפשי של המטופל אינו מאפשר קבלת הסכמתו מדעת;
 (ב) לא ידוע למטפל כי המטופל או אפוטרופסו מתנגד לקבלת הטיפול הרפואי;
 (ג) אין אפשרות לקבל את הסכמתו בא כוחו אם מונה בא כוח מטעמו לפי סעיף 16, או אין אפשרות לקבל את הסכמת אפוטרופסו אם המטופל הוא
 קטין או פסול דין.
 (2) בנסיבות שבהן נשקפת למטופל סכנה חמורה והוא מתנגד לטיפול רפואי, שיש לתיתו בנסיבות העניין בהקדם, רשאי מטפל לתת את הטיפול
 הרפואי אף בניגוד לרצון המטופל אם ועדת האתיקה, לאחר ששמעה את המטופל, אישרה את מתן הטיפול ובלבד ששוכנעה כי נתקיימו כל אלה:
 (א) נמסר למטופל מידע כנדרש לקבלת הסכמה מדעת;
 (ב) צפוי שהטיפול הרפואי ישפר במידה ניכרת את מצבו הרפואי של המטופל;
 (ג) קיים יסוד סביר להניח שלאחר מתן הטיפול הרפואי יתן המטופל את הסכמתו למפע.
 (3) בנסיבות של מצב חירום רפואי רשאי מטפל לתת טיפול רפואי דחוף גם ללא הסכמתו מדעת של המטופל, אם בשל נסיבות החירום, לרבות
 מצבו הגופני או הנפשי של המטופל, לא ניתן לקבל את הסכמתו מדעת, טיפול רפואי המנוי בתוספת יינתן בהסכמת שלושה רופאים, אלא אם כן
 נסיבות החירום אינן מאפשרות זאת.

...

29. שמירת דינים

אין בהוראות חוק זה -

- (1) כדי לגרוע מהוראות כל דין;
- (2) כדי לפטור מטופל מחובת תשלום עבור קבלת שירותים רפואיים.

30. תחולה על המדינה

חוק זה יחול גם על המדינה.

...

תוספת

(סעיפים 14,15)

1. ניתוחים, למעט כירורגיה זעירה.
2. צינתורים של כלי דם.
3. דיאליזה.
4. טיפול בקרינה מייננת (רדיותרפיה).
5. טיפולי הפריה חוץ-גופית.
6. כימותרפיה לטיפול בתהליכים ממאירים.

